9.2.

Viatje en 4 actes
y 12 cuadros
per

La Terra de Xauxa.

1060

Jaume Molgosa, Valls

Acte primer.

LA TERRA DE XAUXA.

—

Viatge ilusori-cómich-baila-
ble-bufo en cuatre actes y
12 cuadros escrit en vers
y en prosa

per

Jaume Molgosa y Valls.

estrenat ab grandíss. exit en lo teatro
Espanyol à benefici de son autor la nit
del 17 de abril de

1882.

Titol de'ls cuadros.

=

1. Lo dia de la marpa
2. Lo plan d'ascenció
3. Contribuyents! A pampa!
4. Ahont som?
5. Las pampinas.
6. La terra de'ls infelissos.
7. Pluja de monedas.
8. Plan de marpa.
9. La sombra d'en Prim.
10. L'hem errada!
11. Los Krumirs
12. Misericordia!

=

Reparto.

=

Carmeta	Dª Pilar Clemente.
Pampina	" Concha Salá.
Pampina	" Dolores Montal.
Petenera	" Amparo Carorla
Metje Budell	D. Jaime Molgosa.
Sindich	" Manuel Panadés.
Carlos	" Miguel Riba
Sombra den Prim.	" "
Rey de Pampa.	" Anton Serraclara.
Sidi-Abdul-Met.	" Ricardo Garcia
Mr. Urbant.	" José Ferrer.
Un marpant.	" "

Capitá pampino.	" José Ramon.
Capitá Krumir.	" José Puig.
Un guardia civil.	" Agustin Villar.
Pere Preguntas.	" José Ramon.
Capitá de marina francés.	" José Puig.
Home 1.r	" Pedro Garreta.
Home 2.n	" José Puigmartí.

=

Acompanyament de poble de diferent sexo y edat. — Guardias civils. Pampinos. Pampinas. Krumirs. Caribes. Eunucos. Monas y cos de ball.

=

Distribucions de ls balls.

=

Acte 1r. Sardana ampurdanesa.

" 2n. Dansa de paupinas.

" 3r. { Primera parsja paupina.
Dansa de sonámbulas. }

" 4t. Cantineras y marinos francesos.

═

L'acció es en nostres dias.

=

Acte 1r. En una ciutat de la costa

2n y 3r. En Pampa.

y 4t. En Cafreria.

=

Acte primer.

=

Cuadro 1.er

=

Lo dia de la marxa.

=

Carré ó plassa. A un costat la casa de Carmeta.

=

Escena 3a.

Carlos Pere y Poble.

=

Car— Conque lo dit... Aquesta població tindrá l'orgull de ser la que ha plantejat lo medi ó sistema de fer felissos los espanyols.. y no ho duptéu: las demés nacions nos secundarán y farán mes gran la gloria que sens dubte = tindrem d'alcansar.

Ler.- Yo que volen que nos diga encare no poso en cuaranten_na. Fins que no vegi no ho vull creure.

Car.- Dè, tu ja no haurias de ser dels de la llana, dels atrassats que no creuhen res mès que lo que diu ó 'ls fa veurer lo senyor rector.

Ler.- No, pero veuràs.. parlèm à pams. Ahont es Espanya? Per hont cau? Per hont s'hi va? Veyám contesta.

Car.- Y qu'has de saber tu? Tu t deus habè guiat perquè ab els dits

deus habè corregut 'l plano
d'Espanya y no has passat
mès amunt.

Ser.- No, pero...

Car.- Tot lo que mès deus saber
es ahont cau Hostafranchs
y la Burdeta.

Ser.- Ja veurás, jo no, pero homes
mes sabis que jo y tú...

Car.- I que saben aquets sabis en
comparació del gran talen-
tàs que dirigeix la nostra
espedició que tè tot lo globo
terràqueo y los mars y po-
los de la esfera al cap deb

dit?

Fer. També han dit que 'l tal direc-
tó de tant sabi s'ha tocat
un piquet del bolet.

Car. Calla, calla. No blasfemis!
Ves à casa seva y veuràs com
te dona totas las esplicacions
necessarias, perque ab lo seu
compàs te dirà los metros que
té 'l mon y las canas que té
'l mar y hasta 'ls pams
que té 'l sol la lluna y totas
las estrellas.

Fer. Vols di que 'l te ben amidat 'l
sol?

Car.- Prou, y la distancia en que
'l tenim.
Fer.- Qui sab s'hi hagués tren
quantas horas hi estarian
d'aqui al sol!
Car.- Mira, ell té calculat que si'l
sol fos una roda de molí
y 's desprengués d'allí dalt,
emplearía catorce anys, cinch
mesos, tres dias y set horas
y mitja pel camí.
Fer.- Bufa'ls si á sota t'hi atrapés.
sortirias una coca d'aque-
llas encrespelladas que 's
fan per Nadal.

Car- Oh! Ja tindria temps de fugi perquè l'escalfó m'avisaria y 'm daria temps per anà al camp del costat allà hont caiguès.

Per- Y tu estás ben determinat à ser dels de la espedició? Anar ab ells!

Car- Si n' estich determinat dius! Ja voldria que fos l'hora. Al costat del senyò metje no tinch cap gota de por, perque se que ab ell vaig segur seguríssim. Y quan torni, quina gloria mes gran grani

quin gran home serè per la pàtria. Es que no puch veure plantejat el sistema de gobern, qu'es el meu ideal, ja que d' aquesta manera no puch fer felis la terra que m'ha vist neixer ony formà part de la espedició científica, y humanitaria de salvar del cataclisme en que anèm à parar. Qui ignora que la pobre Espanya tal com va marxant està perduda si no inventèm un medi pera salvarla? Qui dubte qu'entre

consums, contribucions se-
llos y gabelas sobre gabelas
la indústria la agricultura
y las arts están agonitzant?

Ter- Noy, com s'esplica!

Car- Sols nos faltá lo plantaja-
ment de las lleys actuals! A
n'aquet país, fabricants, agri-
cultors, obrés, proletaris y po-
bres ... tots, tots á capta, tots
á la miseria, tots á la deses-
peració al caos al descon-
cert y á la anarquia.

Ter- Bravo!

Car- Per pò es que'ls bons patricis

'ls amants de nostras lleys,
'ls amants de la terra de
Pelayo, Colon, Pizarro y Jau-
me 'l Conquistador, debém ser
atrevits y disposats à derra-
mar tota la nostra sanch
per lo bé dels nostres fills.

Ser. Ahí que 'n tens? Carambas
jo 't creya solté.

Car. Ba, ba, bà! ves pimple! Pero
mes tonto jo que m'esgar-
gamello per fer entendrer
lo que no està als vostres
alcances. Te raho 'l dityo:
"Predicar en desierto... sermon

perdido."

Ser.- Bé: no t'enfadis per pò.

Car.- Com veig que tracto ab gent que per compte de sanch tenen ayqua d'arròs en las venas!...

Ser.- Y digas. Deixas à Carmeta adorada!

Car.- No hi ha més. Primé es la pàtria que l'amor.

Ser.- Pobre xicota! Tant que t'estima!

Car.- Jo també à n'ella, pero en tornant...

Ser.- Tant contenta qu'estaba

perquè ò creya poguerse casar aviat y surti de ser horfa-neta com es desde que fa tres anys que va tenir la desgracia de morirseli 'l seu pare.

Car- Bè, bè, veuràs no 'n parlem mès.

(Enternit)

Anirè à mas ultimas diligencias, y desprès à despedirme d'ella.

Fer- Nosaltres à casa 'l Sindich per despedirlo y acompanyarlo hasta 'l lloch.

Car.- Ben fet.

Fer.- Mira, aquí ve la Carmeta pots parlarli.

Car.- No, no vuy despedirmen encara, y menos devant vostre. Prompte tornaré.

(Se'n van)

=

Escena 2ª

Carmeta luego Marpaut.

=

Carm. — Pobre horfaneta! Pobreta!
y que n'ets de desgraciada!
Si haurà marxat en Carlets?
Me n'arribave à la plassa.

(Surt la Marxant ab un gros cistell etc)

Mar. — Tot, tot, tot, tot per las donas.
Carm. — Ja vè per qui un altre plaga.
Mar. — Que no li falta senyora
cap collaret, arrecadas,
cadenetas d'estisoras
ò agafadòs de la planxa!
Carm. — Per are no, un altre dia
Mar. — No vol comprà cap corbata
anells, agullas de pit.

medallons, ò grans de nácar?

Carm.- Estich servida de tot.

Mar.- (¡Quina pell tant ressalada!)
Compri un parell de mitjons
ò mocadòs fins de sarga,
mitenas, guants pe'l hivern,
ò tapabocas de llana.

Carm. No vull rès.

Mar.- Ni cap joguina
per fer riure à la canalla,
ni cap pinlet, ni cap mico,
ni cap petaca de palla
pel promès? Ni cap raspall
per las dents y treure tacas
Ho porto tot per las donas,

per las noyas... tot...

Carm. No, vaja.

Mare de Deu! quinas noyas!
Será altre dia, Catpassa!
Ho porto tot per las donas!
Tot per las donas casadas!

(Marxant.)

Fils y betas y estisoras!
qui compra, que tot s'acaba!
Tot, si senyors, per las donas.
Tot per las donas! au, macas!

(Se'n va repetint lluny aquesta cantarella.)

=

Carm.— Es un vell original
y molt amich de brometa.

=

Escena 3.ª

Carmeta, Carlos.

=

Car.— Carmeta!

Carm.— Ay!

Car.— Adeu Carmeta

Carm.— Adios Carlets. Y que tal?

Car.- Antes de marxà he pensat
ves à veure la promesa
perquè marxà à la francesa
no es de jove enamorat.
Carm.- Gracias Carleto.
Car.- Ets tan maca
que al veuret no marxaria.
Carm.- Com te'n fumo de la Maria!
Car.- No t'ho dich per riure dona
Carm.- Qui no 't conega, Carlets.
Car.- Que vols dir?
Carm.- Que marxarás
perquè sempre tú tindrás
'l cap ple de pardalets.
Car.- Gracias!.. gracias!.. Vetaqui.

Carm.- Oh! Es qu'ès aixís, y no ho neguis.
mes, per mi fes com com conegnis.
Veyàm, qu'it faltaba aquí?
Tens bona colocació,
tens vida mes qu'arreglada
tens una bona soldada
y à n'à mi, que, ¿Deu m'dó!
Si no fos guapeta, encare
podrias di:- No, no puch
haig de marxà....
Car.- (Mlàbat, ruch.)
Carm.- Pero veyàm que 't falta are!
Car.- Pero, dona es compromis
que no puch tornà endarrera.
Carm.- Ahi no?

Car.- Qu'ets cansonera!
perque'm contestas aixís?
Carm.- Perque tinch pò qu'algun dia
à ne mi no m'aburreixis
y tentat per altre m'deixis
y hagi de quedà per tía.
Car.- Oh! No tingas por, Carmeta
y no pensis may qu'ho fagi
mentres aqui cor hi hagi
y aqui no hi falti xabeta.
Carm.- D'aixó es lo que tinch mès pó.
Car.- Donchs no temis vida meva,
si acas serà per la teva
cara, mès per altres no.
No veus que sens tu la vida

es trista y res l'aconsola,
y amarga com l'escarola
quan no está ben amanida?
No veus que lluny de ta vora
no tindria en lloch dulzura,
ni cap plaher, ni ventura,
ni una veu falagadora?
Y quant imaginá's pot
sempre de tu'n parlaria,
las parets... la llum del dia
y ab una paraula... tot.
Y que may podré oloidá
aquest cos tant bufonet,
aquest afilat nasset
y ton esbelt caminá.

Ta paraula tan afable
y ton cor qu'ès pa de mel
y aquets ulls de blau de cel
y aquet brillo incomparable
y aquet posat.- de...¡salero!
y aquet riure de... ¡jamona!
y aquets llabis de...¡remona!
aquets ulls de... cuerpo entero!
Aquet garbo de... ¡morena!
y l'andá de... olé, olé!
y aquet brill de... ¡chachipé!
Viva tu cuerpo, sirena!
Me fan venir tant calor
y una escalfó à la cara
que si tu volguessis, are

t' entregaria mòn cor.

Carm. Vaja, Carlets qu'ets burleta!

Car. No: que t'ho dich de debò..

Carm. Vaja, vaja encerado.

Car. Até.

Carm. Carlets!

(Suspirant)

Car. Ay! Carmeta!

(a)

Carm. No't burlis.

Car. I fuig daqui.

Carm. Estich tan enamorada

que si no fos descarada

hasta't voldria segui.

Car. Que dius are? Desatinas!

Tu venir à la espedició?
Que t' has tornat boja?

Carm. No

Car. Ves, no estiguis per pamplinas.

Carm. Si. Si un bon medit hi habia,
encar que 'm costés la vida
'm tindrias desseguida
cap à ferte companyia.

Car. Lo primé son tres cent duros

Carm. Oh, que bé!. Ya veig que 's pot.

(Resolta.)

Allí ne guardo un tresort
y d'ell treuré mos apuros.

Car. Estas boja!

Carm. Si. D'amor.

Car– Pensa bé...

Carm– No vuy pensá

Car– Es lluny hont anem.

Carm– Que hi fá?

Car– No t'espanta?

Carm– Tinch valor.

Car– Pero, una dona...

Carm– No ho seré.

Car– Que dius are!

Carm– Ja ho veurás.

Car– Pero que pensas?

Carm– Ho sabrás

Car– Alli ha perill.–

Carm– L passaré.

Un ¿ traje mi has de deixá.

Car.— Un dels meus?

Carm.— Dels teus, si, si.

Car.— Bueno.

(Arronsant la espatlla)

Carm.— Pórtamel aquí.

(Despegant la cera cosa.)

Car.— Que vols fé?

Carm.— Prou preguntá

Car.— Mes?...

Carm.— Basta ja de querellas!
Prompte, pórtamel aquí.
y un altre tindrás ab mi
Donya Joana de Torrellas.

(Dirigint al retiret

enérgica lo camí que ha
d'emprendre y ell obeheix.
Ella marxa dintre sa
caixa.)

=

Mutació.

=

Lo Plan d'ascenció.

=

Cuadro 2.ⁿ

=

Lo teatro representa una

sala d'estudi del Metje Budell. Porta dreta, que dona al exterior y altre à la esquerra qu'es al interior. Molts cuadros y mapas penjats per las parets. Una taula al centro de la escena sobre la qual hi ha un globo terráqueo astronómich. Un estuig ab compassos y pismes d'astrologia y de medicina etc.

(La escena està solitaria pero no [illegible])

=

=

Escena 4.ª

Sindich. Pere. Homes del poble.

=

Per.— (Entrant l primer per la porta dreta etc)

Ja ho he dit. no hi es. Pero me sembla que luego deurá surtir: Passi, passi senyó Sindich.

Sim. Deu hi siga.

(Entrant ab tots los demés com son, homes del poble.)

Ser. Esperemlo.

Sim. Oh, esperar, esperar! Es que l'hora s'acosta y no podem pas estar per gayres romansos ho sabs?.

Ser. Pero, senyó Simich vol di qu' está ben determinat á empendrer tant llarch viatje?

Sim. Si.

Ser. Caram!

Sim.— Mira ja m'he despedit de tots los de casa de la Hortensia. y fins den Mariquildet lo mes petit.

Per.— Qu'es algun fill seu?

Sim.— No es una gossa.. que dich gos que la meva dona estima molt.

Per.— Ah. qu'es viudo!

Sim.— No.

Per.— Ah, vamos! es casat.

Sim.— No.

Per.— Ay ay. Solté!

Sim.— No.

Per.— Are si que no ho entench.

Lin.- Oh! ni jo tampoch.

Ter.- No sab qu'es vostè?

Lin.- No ho sè. Desde que s'embarcà la dona per anà al nou mon à fi de cobrá una herencia del seu tio, que no he sabut mes d'ella. No se si es viva, ni si es morta: lo que se es que cada dia la ploro... Tan salerosa!... tan...

(eixugantse una llagrima ab lo mocador)

Ter. Ja 'm sab greu d'haberhi parlat perquè veig que l've.

cort d'ella la fa entristi.

Sim- Si, no'n parlém mes. Per çò busco distraccions, per çò treballo, y al mateix temps per fer bé à nostra pobre y desvalguda nació, que ja no pot respirar. Jo, sindich y delegat pe'ls gremits d'aqui, per buscà un modo de surti de nostra critica situació, vaig junt ab lo gran talentàs del Metje y dos mes, à estudiar los medis de... de... (Com se diu?) De poder surtir de nostra critica... (Ah! ja ho tinch.) De nos-

tra critica anomalia. Ja
que à los Sindichs se 'ls corta
las voluntats tancantlos
vergonyosament en.. en...
(Ay!.. com se diu?... Ah! ja!)
En impúdicos saladeros.

Ser.- ¿Que vol di diposits de Cardo-
na?

Sin.- Calla!.. Sembla en Pere pre-
guntas. Ja m'has fet per-
dre'l fil.

Ser.- Aquí ve'l senyor Metje.

Sin.- Bravo! Lo gran talent di-
ràs.

Ser.- No hi pensaba.

L Directó de la espedició gran-
Il gran- (Com dimontri se diu
aixó!) Ah! Ja me 'n recorda.)
El gran Aureonauta.

=

Escena 5a

Dits y Metje Budell.

=

(Aquest tipo deu ser algo ridicu-
lisat, mult entre per gens

blanch)

Sim.– Saludo al nou Colon. al patrici insigne que ha de dar tants dias, de gloria á la posteritat: al insigne Metje Budell.

Metj. Bu.– Gracias, gracias! Basta de agasajos. Lo verdader talent verbigracia es enemich d'alabanzas. Dispensin qui hagi tardat á surti. Acababa de curarme un granet que m'habia surtit al estrem de la columna vertebral, verbigracia al os de la cua.

Llu. Maelo -

Du. Que vol di malo?

Llu. Res, home, res.

(Molt respectiu)

Du. Després m'hi hagut de tallar un ull de poll que quan me'l trepitjaban me feyan fer unas ganyotas que no fá cap contribuyent quan li portan papeleta de recàrrech.

Per. (Está mes nafrat que cap ase de gitano.)

Llu. Suposo que'l senyor Metje'ns posarà al corrent dels treballs de nostra espedició.

Mu- Coliquá! Està tot llest y en tocant las dotze en marxa.

Lu- Oh! quina activitat!

Mu- Y no fa molts minuts que acabo de determinà exacte la situació geografica de Paupa.

Lir- Vol di?

Mu- Si, senyó si, no hi posi cap dubte. ellirinse, are ls ho faré veure.

(Va á la tenda y al
un compàs pren mi-
Va á nel globo y al
mapa.)

Aquet es el globo terráqueo vehen? Nosaltres som aquí y á pampa aquí. Veyen... Aquets son los datos. Latitut dos cents quaranta graus. Longitud cuatrecents dos. Espay entre Mercurio y la Terra.

Sim- Bé, be: tot aixó de llongituts, latituts, espays y... Mercuris y Terras... á nosaltres ns parla de la Habana.

Per- Pero y 'l globo... ja s'ha descubert 'l modo de darli...

Sim- Que?

Per- Deixim di, vull di la direcció:

Au.- Vaya! Es problema resolt.

Lo.- Si senyors es problema resolt per lo celebre y may prou ponderat Metje Budell. aquesta celebritat cientifica à qui debrèm la gloria y felicitat de nostra Nació.

Ter.- Y com dimoni potsé?

Au.- Prou. No has vist girà un velocipedo? Dos verbigracia, en la superficie di una maneta que lo fa girà la voluntat del aeronauta.

Ter.- Y també vosté l'ha inventada?

Lu. Calla, calla. — Lere preguntas: ni sap doctrina ne te tantas.

Mu. Es cuestió donchs d'emprendrer la marxa. Vista es la importancia d'aquexa espedició. Espanya necessita, li es absolutament necessaria homes d'administració económica homes d'honradés y bona voluntat per poder fer felissos com deuhen ser los fills de la noble nació que quan se l'ha cridada per derramar sa sanch, verbigra-

cia en los camps del honor
may han estat sorts. Veyent
donchs qu'es inutil que, ver-
bigracia vihem y rennenem
en gobernants cap à pampa!
A pampa, qu'alli tots son fe-
lissos y viuhen de pampa
al sol. A pampa, que d'alli
portarém los homes que'ns
tenen d'ensenyá! A pampa!
allá hont encara no han
tastat lo gust del turró
pressupuestívoro y ahont no
'ls hi há entrat la mania de
portar la solapa de la le-

vita guarnida de mes erens
que quilats de vergonya no
tenen, verbigracia à la ca-
ra.

Tots- Bravo!

M.- No es solsament l'objecte de
nostra espedició, sinó que com
tenen plantas y arbres que
fan de tot, nosaltres porta-
rèm aquiços y plantes de
tals productos perquè ls es-
panyols tingueim l magnà
del Paradis. Tot aixó pues, tot
aixó allà ho trobavèm. Es
precis pues, es precis sacri-

ficarse per portar personas administrativas que tingan 'l tupi ben organitzat y abundancia de materials. A Pampa pues! A Pampa á buscar administració, abundancia, honradés, hisenda, bondat, y.— verbigracia la felicitat individual, general y universal. He dicho.

Tots. Bravo! Bravo!

Fer.— Y quina classe de personas son á Pampa?

Me.— Antidiluvianas.

Lin.— Anti... que.. com ha dit?

Per.- No en poguès fer dos quartos?

Pru.- De què? De persona?

Per.- Ca! D'esplicació

Pru.- Prou. Escolten.

=

Pampa es lo país mes gran
y bonich per escelencia,
allà 's neda en la opulencia
y de pobres no n'hi han.
Allà no fan com à Espanya
que del pobre al rich ganejan
y verbigracia s'enwejan
y per re 's donan castanya.
Allà tots viuhen contents
y ab la mès dolsa armonia

ni hi ha crits ni algarabia
ni morts ni pronunciamento.
No hi ha quintas ni eleccions
ni burots ni estrafalaris
ni abogats, ni apotecaris
sellos ni contribucions.
Allá 's troba 'l que's demana
y per contenta 'l que 's vol,
cada dia surt lo sol.
y plou set cops la semana.
Pro no es pluja qu' encaparra.
'l dilluns, plouhen cabrits
lo dimars, coloms rostits
'l dimecres, butifarra.
lo dijous, calsat, entillas

divendres, fruytas y vanos,
dissapte, puros habanos
diumenje, rats y cinquillas.
No mes hi ha que fruytas finas
verbigracia tant com vols.
albarcochs del pinyol dols
y las pomas camosinas.
No hi ha entre 'ls homes tropells
d'anar darrera las donas,
perquè allá las mes bufonas
sempre van darrera d'ells.
Allá ab ellas ets felis,
si vols, una cada dia,
fan lo mateix que á Turquia
cada home n' te cinch ó sis.

Allà 'l més jornal 'ls mana.
y no com aquí 'ls perran.
Los que moren 'ls enterran
tot tocant la americana.
Las casas son de turrons
las parets de xocolate
las rieras d'or y plata
y 'ls camps cuberts de capons.
Los arbres donan vestits
las montanyas perlas ricas
los jardins flors molt bonicas
y las fonts, vins esquisits.
Allí ningú está de dol
y continuament gosant
L' dia 'l passan están

ajeguts de panxa al sol.
Tót lo dia fan bibanxa.
es al Paradis está.
Es... verbigracia... gossá.
A panxa... minyons... A panxa.

Sim.- Toquila. bé: s'ha lluhit.
ab aqueixa relació.

Mn.- Quasi no de debó.

Sim.- Amigo... be... molt bendit.

=

Escena 6ª

Dits Carlets.

=

Car. Senyores, ¿se pot entrá?

Dn. Casa oberta.

Car. Be

Dn. Endavant.

Car. Y dos, senyors, ¿com están?

Sim. A punt.

Dn. A punt de marxá.

_ Y com anem de valor?

Car. Ay, ny, ny! Se pert de vista

que 'm val si possibilista.

Sim. Te rahó.

Car. Y donchs l'honor?

Sim. Peraltat.

Bu- I perdemes

Sim Veyam si prompte n'eixim

Car- Mes vinch á di que'n tenim
un de menos y un de mes.

Sim Si no t'esplicas milló
no t'entench.

Bu- Parla clá.

Car- Que'n Ramonet Bremá
no forma en la espedició

Sim- Qu'ha tingut algun desori?

Car- Oh!

Sim- I no l'espantaba res!..

Car- Saben lo que penso qu'es?

Bu- Tonteria?

Car- Cori mori

Siu Vols dir.

Man. Ns ha ben fumut

Car. No cal...

Siu. No pensaba jo...

Car. Per aquesta espedició

ja he trobat un sustitut

Siu. Un sustitut?

Man. Y qui es?

Car. Un molt guapo, jovenet.

molt aixerit y guapet

que tè com un tipo inglès.

Siu Ingles dius!

Man. Endavant.

Aquesta gent pessiguera

que sempre nos ve al darrera

ni en el globo us deixarán?

Car. No: Aquet es diferent
perquè en seguit ha pagat.
Miris à mi m'ha entregat
'l diposit al moment.

(Dant bitllets de banch à Rudell.)

Ru. Aquesta n'es la manera
Quants n'hi há?

Car. Home 'ls trescents

Ru. Ja pot cumplí sos intents
I ahont es?

Car. Abaix espera
es un senyó jovenet
que vol da la volta al mon.

y sab mes que Salomon.
excentrich y molt rosset.

Du- Bé, si ha pagat l' minyó

Car- Si.

Du- Lo puesto ocuparà
d'en Ramonet ébremà
per ceni à la espedició.

(Asseu los dotors d'un company)

Sin- Sentim... l'hora de la marxa

Du- Te rahó.

Sin- Surtim d'aquí.

Car- Apa.

Sin- Anemsen cap allí.

Du- La cartera de viatje

(Acentuada)

Si. Apa, aném qu' ha sonat l' hora.

Mu. Póden comensá á passá.

(Al públich)

Jo 'l vedé.–

Si. Just.

Mu. Per tancá

y no hi fassem mes demora.

Si. Aném.

Mu. Vagin tots passant.

Si. L' poble seguí qu' espera.

Mu. Ja 'ns podrán vení al darrera

ab un flaviol sonant.

(Se'n van tots)

=

-Mutació-

=

Cuadro 3.er

=

Contribuyents à pampa.

=

L' teatro representa una pintoresca platja guarnida ab pals, banderas gallardets y flamulas. Al foro hi ha la bomba.

inflada á punt de marxar
y amarrada ab unas grans
cordas á unas estacas plan-
tadas á terra. Molta a-
nimació hasta l final del
acte.

=

Escena 7a

Homes 1r y 2n Marxant. Guar-
dias civils. Poble y gent entre [?] Pi-
cots gent tamborellas [?], una comissió [?] de

grèmits á una bandera. luego una nena ga, y Carmeta vestida en traje d'home. y tots los personatjes de la escena anterior.

=

-Música-

=

Car.- Que visca 'l Doctor Budell!

Bu.- Ha arribat l'hora millor.

Sin. Tots à punt ja veig qu'estàn.

Carme.- (Carlets, si 'ns coneixeràn.

(ap. á Car.)

Car.- No, dona, no tingas por.

(Para la orquesta)

Dn. Escoltam oh póble honrat,
Escoltam be, poble tot.
Naltres en pais remot
buscarèm felicitat.
No us pensen siga enganyifas,
perque us dim tals atropellos?
abolirèm tots los sellos
y aquestas novas tarifas.
No hi haurá necessitat
deque us revolucionèm,
ni botigas tancarèm
ni us embargará l'embarch.
Parlarèm de Panza 'l bó
en plantés d'arbres estranys.

no passarèm mes afanys
per tots portarèm turró.
y tothom será felis.
S'han acabat 'ls bunyols.
ja tos dich jo, que 'ls espanyols
estarán al paradis
Naltres dirèm al gobern.
Pastelerosǃ Donchs que feu!
y ¡paf! puntada de peu!
que se 'n vagin al infern.
Y per no empleyá tants motts
vos prometo que duré,
verbigracia, portaré.
la felicitat per tots.
Mon. Visca lo Doctó Budell!

Mi.– Gracias, noys.

Sim.– A la ascenció

Carm.– Ay Carlets! quasi tinch pò!

Car.– (Viam si li deixarà la pell.)

(Tots los aero nautes pu jan al globo l' un després del altre.)

Sim.– Germits, jo vos duré la sort.

Mi.– En marxa.

Sim.– Què teniu esplin!

(A Carm.)

Carm.– Sembla sortí del Torín, mare meva del meu cor.

Sim (Si no fos dels compromesos

An- Preparense per na amunt.

Sim- Això encara no está apunt?

Mar- Venen ls ampurdanesos.

(Entra en escen l'cos de ball.)

An- Feu sardanas mentrestant

Mar- Te rahó.

Tots ¡Viva!

An- A ballá

mentres s'acaba d'infla.

Mar- Sardana! Sardana!

An- Avant.

=

— Ball sardana —

=

Bu. Ja puja 'l globo! au, au!

Tots. Viva!

Ci. L'ordenansa.

Tots. Viva!

Mar. Que balli 'l sargento.

Ci. Arriba.

Los 4. Ciutadans queden en pau.

(Continua tocant l'orquesta gran bullici)

Fi del primer acte.

viatge en 4 actes
y 12 cuadros
per.

LA TERRA DE XAUXA.

Jaume Molgosa, Valls

Acte 2on.

LA TERRA DE XAUXA.

—

Acte segon.

Personatjes d'aquest acte.

=

Metje Budell.

Carlets.

Sindich.

Carmeta.

Rey de Pampa.

Pampinas 1ª y 2ª

Un Capitá pampino.

Mr. Urbant.

=

Pampinos, pampinas - Musichs - Bailarins - soldats y gent de Pampa.

Acte segon.

=

¡Ja hi som!..

=

El teatro representa un espessíssim bosch verge, molt intrincat y espís de arbustos y tronchs. Apareixen penjats entre las diferentas ramas, lo Metje Budell, lo Sindich y Carlets. També se veu-

ràn en las ramas mes ele-
vadas, trossos ó restos del globo
en que s'han elevat los indi-
cats en el acte anterior. Es de
nit, comensa l'orquesta ans
de tirá teló un fort prelu-
di que va disminuhint y vin-
drá á parar com pugi 'l teló
á tocá 'ls últims compassos
dels violins del acte del
Mauranillo de la Africana.

=

Escena 8ª

Budell, Sindich y Carlets.

=

Car.— Ay! Jo ja no puch mes...

Sin.— Ay! L'esquena, 'ls ossos, 'l cap tot enterament me fa mal. sembla que m' hagin bastonejat.

Car.— Bé, pero 's pot sabé ahont som?

Sin.— Ay! Aixó 'l senyó Budell qu' es tan home de ciencia sabrà à quina part de bola pertenei̋xem.

Am. Si volen que hos diga la vritat mia ja he perdut la brújula de naveja.

Car. Si que portém bon pilot. com hi ha mon.

Am. Si ab aquells capgirells y pa-tacadas que us ha fet lo glo-bo aquesta nit, he perdut l'equilibrio y.y... verbigracia ... la linea occidental.

Car. Il pobre jove que us acom-panyaba!.... Pobre Càndido!

Am. Oh! Aquell si que ja li poden dir bona nit y viola perque ja deu habe entregat l'àni-

á San Pere per poguê entrá al
cel. Ab aquella sacudida
del vent que ha fet tombá
'l globo com verbigracia 's
tomba una baldufa. no ha
sigut estrany que 's despren-
guis. Si jo també no sé com
no hi fet lo mateix. Sort que
agafat fortament á las cor-
das, Déu m'ha dat lo sufi-
cient valor per no perdrer
la serenitat en aquell pe-
rillós moment.

Car. Ahont deu habê caigut?
Si 'l poguessim trobá....

Jim– Cá! L'deu habé estrellat contra alguna roca, que sembla que á n'aquet pais abundan molt si no distingeixo mal.

Car– ¡Pobre Candido! ¿Qui ho habia de dir!

Jim– D'aixó t'estranyas?.. Be no hi pensis mes: potsé nosaltres patirém mes qu'ell. ¿Qui sap verbigracia lo fi que'ns está esperant.

Car– ¡Ah! No m'hi fassi pensá perque 'm poso pell de gallina. ¡Ay!

Im.- ¿Pero ahont anem à parà? ¿Hont som?

Bu.- ¡Cuantas vegadas m'haben fet aqueixa ditxosa pregunta!

Car.- Paupa no crech que ho sigui perque allí los arbres fan butifarras y llangonissas y aquí temps hà qu'estich palpant y no trobo mes que pinyas y trenyinas; y no crech qu'aquets pertenesquin à la terra privilegiada per l'Omnipotencia.

Bu.- Ay! No ns vindria mal l'ha-

bé caigut en un que ha-
gue fet pollastres rostits.
Abre fora capás de men-
jarme un capo verbigracia
gall dindi.

Car.- Aquesta lluna! Aquesta llu-
na! Jo crech qu'aquesta ter-
ra es tant salvatje, que pot-
sé la tenen desada á un
armari.

Du.- O ficada dintre un cove y ta-
pada ab drapots com cas-
tanya de castanyera de
carreró.

Din.- Veig que per are no hos falta

humor.

Dm.– Entretenim la gana.

Car.– No deixo de pensá ab la Carmeta!..
Continuament la tinch graba-
da al pensament.

Sim.– ¿Quina Carmeta?

Car.– Ay!..

Dm.– ¿Esposa Carmeta! Sempre li sen-
to anomená aquesta senyora.
¿Que potsé es algú de la familia?

Sim.– Ca!..

Car.– Be, are ja vos ho puch di. A-
questa Carmeta per qui sus-
piro... aquesta Carmeta en
qui ab rahó li dono 'l nom

de desgraciada... es l'inglés,

Bu.- Ah! Te inglesos vosté? Lo qu'es ara rigúinse.

Car.- No, no: l'inglés que us acompanyaba, lo nostre company d'espedició.

Sim.
Bu. } Que diu?

Car.- Quin fi mes horrorós!

Bu.- Pero com dimoni vestia ab el traje del secso feo?

Sim.- Ya habia reparat jo alguna finura en lo seu talle y habia vist...

Car.- Qué?

Sim.- Ne. Moltas apretadas.-

Car. De què?

Dun. De mans... Res més.

Du. Però com diantre se va deter-
minà? Quin motiu l'impul-
saba?

Car. L'afecte, lo gran afecte que'm
portaba.... va volguè arrostrà
l' mateix perill que jo.... y....
Pobreta! ella ja deu se morta.

Du. Deu l'hagi perdonada! Potsè
nosaltres estèm també à punt
de servi de desdejuni verbigracia,
à alguna pantera, cocodrilo
ò poch singlà. Ay! si un pa
guès sapiguer quan ha de morí!

Lin.- Que diu?

(Horroritzat)

Bu.- Sols de pensarhi se'm po-
san los cabells de punta.

Lin.- Y ahont los té? perqué aixó
no es cap, aixó es una cin-
dria de las que venen à la
fira de San Jaume.

Bu.- (S'treu la gorra de pisso y
deixa veure una testa
tota pelada y al mateix
temps surt un raig de llu-
na que dona à dit rey
iluminantli la calva
y tot ell.)

No tant pelat que alguns ne 'n quedan.

(Demostrant la clepsa)

Bin.– Miri ja ha sortit 'l sol.

(Desgalant l'ing de Rundell.)

Car.– No, lo que ha sortit es la lluna que bona falta ns feya.

Bin.– Aja ja! Aixó ja es un altre cosa.

– Probém de baixá á veure si ns orientarém una mica.

Car.– Te valió.

Bin.– Ay!

(Gran crit)

Car. Bin.– } Que te?

Bu.- Que crech que he posat la
má, baixant, sobre una es-
pecie de llangardaix y m'ha
dat una pessigada al dit que
m'ha fet veure las estrellas
ab cua.

Lin.- Vol di?

Bu.- Si senyor.

Car.- Y portant sabatas que semblan
esclops ha lograt lo llangar-
daix en un moment mosse-
garli un dit?

Bu.- No ho vol creure?... Donchs
perque no ho vindria á veure.

Car.- Aixó son las butifarras?

(Van baixant)

Sim- Ay! ay! ay!

Car- Qué? Vá tal volta també vos-
tè algun altre llangardaix
que li pessiga 'l peu!

Sim- Ca! Lo que tinch 'l peu enredat
ab uns esbatzers y no'l puch
trèurer.

Bu- Home talli 'ls esbatzers. Be es
prou fácil.

Sim- Y poder?

Bu- Donchs allavors tallis la ca-
ma.

Car- Just. Tè raho.

Sim- Pimplets.

Car- Ay!

(Trobant un bulto à terra)

Bu- Un altre llangardaix?

Car- No, cà! La Carmeta! La Carmeta!... 'l seu cadavre! Morta!.. morta!

Bu- Veyàm.

(Abrauthi)

Car- Angel digne de milló sort. Pobreta!

Bu- Que dius estaquirot? Si es un...

Car- Que?

Bu- Un tros del globo fet malbé.

Car- Voldi!

Lin.- No 'ns enganya?

Bu.- Mirintsho.

(Tots van á palparlo)

Car.- I te rahó. Be.. qui te fam..
domia...

Bu.- Trugtas. verbigracia. Pobre glo.
bo! Ja no podrá servi més..
Vés com ho farém per tornar
á Espanya!

Lin.- Qué á Espanya. Si jo crech que
tot just som á.. daiçousas..
com se diu ara que no me'n
recorda? Obli á Horta.

Bu.- Vol di!

(Dantre impaciencia)

Sim.— Aquet siti jo 'l conech. Me sembla que aqui es à un punt..

Car.— A Punt y Coma?

Sim.— No senyor. A un punt que 'n diuhen las Curas....

Au.— Perdidas?

Sim.— No m' interrumpeixi. Aqui jo 'm sembla que l' any passat per esmorsà m' hi vaig menjà ~~una~~ grossa de costellas y una truyta de sis ous.

Car.— Ay! qui tingués las costellas ara!

Sim.— Una grossa!

Car. Encare que fossim mitja dotzena.

Bu. Ay! qui tingués 'ls ous!

Lu. Quina gana! Quina gana!

Bu. Diguinho més clá y catalá. Fam.

Car. Be internemnos, á veure si topim ab lo cadáver de la infelis.

Bu. Home... are que hi penso 'm sembla que s equivoca de mitj á mitj. Las Curas son á la montanya, y si jo no distingueixo mal, allá al fons hi ha 'l mar.

Car. Te rahó.

Sim- Y que te que veure? Sempre al cap de avall de la mar- vull dir de la montanya hi ha 'l mar, de consequent las euvas aqui, y 'l mar a- llí.

Bu- No senyó, no.

(Se veu sortir una mona que va enfi- larse dalt de l'arbre que estaban engun- pats. Va clevejant pero molt poch.)

Allà ahont hi ha euvas, no hi ha mar.

Sim. Perdoni, perdoni... pero.

(Surt un altre mono y tambe s'enfila al mateix arbre pero al altre cantó.)

Car. Ay! ay!

Bu. Que té?

Car. Que ja comenso á veure bultos estranys.

Bu. Bultos?..

Car. Mírintse, mirin al puesto que nosaltres éram.

(Las monas saltan de rama y cridant á xiscles)

Bu. Ay Mare de Deu Santíssima!

Fin.- Si seràn uns altres que hauràn caigut ab un altre bomba? Vejam.

Car.- No, no.. son bestias.

Bu.- Es que en la claró de la lluna ò veu potsè la sombra.

Car.- ¡Que sombra! Vosté si que sembla una sombra ó fantasma! Tinch la vista mes clara que cap gat masqué.

(Surt un altre moro y s' posa detrás de Bendell estirantli ls faldons de la casaca)

Bru. ¡Ay! ¡Mareta meva!

Tim. ¿Que té?

Bru. ¡Que detràs meu hi tinch
una bestia que m'estira
la levita!

Car. Mirinho be, que no sigui la
seva sombra.

(Surt un altre moro
per l'altre part que
passant per entremitx
de las camas del Siddel
se reuneix ab las de-
més.)

Tim. ¡Ay Mare de Deu de las Cande-
las!

Bu- Que te?

Bu- Que no se que m'ha eixit d' extremitj de las potas.

Bu- No's refiti de'n Clausolles. Estém voltats per un eeseveit de monas.

Bu- Monas!

Bu- Pero homes, si no som á Las-cua.

Car- Quina llástima de no teni u-nas surriacas!

Bu- No, no. Quina llástima de no teni un orga.

(Música.- L'orquesta co-mensa una polka

y van sortint monas y
mes monas que s'ajun-
tan totas al escenari s'a-
gafan de mans y van
fent sardanas al vol-
tant del aeronautas.)

Calla! Aquestas monas devi-
beiran de l'Ampurdà pues ja
saben fe sardanas. Ole! olé! Que
viva tu gracia!

Sin. — Ay, que m'esgarrapan!

Car. — Ay, que'm mossegan!

Bu. — Uip!... Fugim.

Sin. — Trobessim algun bastonot.

Bu. — De'ls que fugen alguns se n'es-

capau.

Tots. Escapém.

(Surten precipitadament tots cap á un cantó y los moros perseguintlos á ells, no parant l'orquesta fins al cambi d' escena.)

=

-Nutrició-

=

Las pampinas.

=

La escena representa una estensa llanura y al clarejà-l dia. Palmeras y plantas tropicals. Decoració vistosa.

=

Escena 2ª

Carmeta y Mr. Urban.

=

(Monsieur Urbani es un personatje que va vestit tot blanch

molt vell y ab una
barba blanca molt llar-
ga. Porta una creue-
ta á la mà y coixeja)

Mr. Vaya, vaja! Poch me pensaba
jo que després de tants anys ha-
gués de trobà una persona
que fés la segona edició del
meu viatje.

Carm. Y precisament haber anat à
caurer al mateix punt que
vostè.

Mr. Si, pero jo vaig ser mes desgra-
ciat que tu. Tu has trobat
lo meu amparo y jo no vaig

trobar à ningú fins al cap d'uns quants dias y encare tant debò que no'ls hagués trobat, perquè m van dà una pallissa que se'm coneixerà tota la vida.

Carm.– Oh! Qui sab si encare ho faràn.

Mr.– No, are ja estàn més civilisats. Are ja no deus teni aquell fret que tenias?

Carm.– No. Are ja estich totalment aixugad*. Vaya! vaya! y quin capili ahi à la tarde.

Mr.– Oh! si! Valgat lo saber de na–

dar, que sinó ja feyas mal-
vas. Vasanar à topar preci-
sament à la part del riu
que hi habia mes doll d'ay-
gua.

Carm.- Vaig fé un cabussó! Conti de
tant alt!

Mr.- Oh! ya, ya!

Carm.- Cansat de patí tants dias!

Mr.- Ya, ya.. ya sé lo qu'es. Com
jo ho he passat!

Carm.- Mentres baixaba se m figuraba
entra per las portas del altre
mon.

Mr. Ya.. ja se lo qu'es.

Carm.- Y fa molts anys que vareu caure aquí?

Mr.- Uy! No me'n recordo. Ja he perdut lo compte.

Carm.- Y com diable no vareu tornà á Espanya?

Mr.- Per hont? Ab á que?... No veus que se'n habia fet trossos el globo?

Car.- Si, pero fentne un altre.

Mr.- Y ahont tens lo gas que's necessita? No veus que aquí no n' hi ha?

Carm.- Jo recordo molt be lo que's conta per allí, y lo que mil

voltas m'ha contat lo pare.

Mr. Ahi se'n parla encare?

(Alegre.)

Carm. Que diu si se'n parla? Molt. Tothom, desde 'l mes pich hasta 'l mes gran sab que volen que nos diga, la marpa de Mr. Urban ab lo globo y de que no ha tornat mes, y tots se creuhen que vosté va servi per esmorsà d'un tiburon. Tothom esclama. Pobre Mr. Urban! Ahont deu serà! Ell no hagués sortit aquell dia del

Turin.

Mr- Be, si, aixo es veritat. Que 'n vaig passá d'angustias y sufriments! Tants dias en las altas regions admosféricas.

Carm. Com nosaltres.

Mr- Y luego vaig caure en el mateix riu que tu has caigut, van veni aquells caribes, 'm van doná la pallissa del sigle, vaig estar malalts algunas dias: después me faig familiarisá ab ells, los vaig ensenyar de llegir y escriurer y los he anat instruint de tal

modo, que ara m tenen per la seva Providencia, y m'ado-ravan com al seu rey. M'han fet un verdader palacio y es-tich aqui; tot que vols, tot que desitjas.

Carm. Si, pero aquestas costums tant estranyas que m'haben con-tat no se si m'hi sabria aveni.

M. Aixó... aixó es lo qu'anyo-ro de ma patria. Per aixó fa anys qu'estich purificant la construcció de una ma-quina per... No ho di-

guis à ningú. Ah! Confio
tornà à Espanya.

(Ab misteri)

Carm. Ay! Conti ab mi.

Mr. Silenci... ja parlarem

Carm. Ay! Y 'ls pobres que viatjaban
ab mi que s'hauràn fet!
Pobrets!... Pobre Carlos!

Mr. Contals per morts.

Carm. He quedát com la criada de
Santana.

Mr. Que! no t'espantis. Jo al prin.
cipi no m'hi sabia avenir,
pero després ja m agradaba
mes... sempre corria sol...

perque tu ignoravas las cos-
tums del pais, y no sabs
lo perillós qu'es per un jo-
ve l'ania sol per qui......:
Mira, si ave donguessim
algunas vols, se't presenta-
rian algunas paupinas...
com te requebrarian!... Sabis
com à Espanya 'ls homes van
à dir requiebros à las donas,
aqui es al invers, las donas
requiebran als homes, y los
abrassan y 'ls petonejan...

Carm. Que desvergonyidas!

Mr. Se'ls disputan, 'ls agafan per

endursebsen á casa seva.—

Carm. Anda! Anda!—

Mr. En fin, tot lo que vulgas.

Carm. Y dos! L'honor y la vergonya!

Mr. Ep! Aqui ningú falta. Las lleys del país las autorisa. Es aixó y res mes.

Carm. Deu me'n reguard. Y'ls gamarussos dels homes que fan!

Mr. Re... ó deixan acaricia ó deixan toca la barbeta. Si quan passa algun per devant d'una noya, ella li tira un requiebro, regularment ell tot

se sofoca y s'torna roig y procura no anar may sol per po d'algun atropello d'alguna silfide.

Carm. ¡Silfide? Marmanyera!
Y ells se tornan rojos 'ls papanatas? Ay quin fástich!

Mr. Be, ja t'hi anirás á acostumant. Are esperam una estona que jo haig de anar á visitar á un potentat d'aquestas comarcas y 't vindré á buscá per acompanyarte.

Carm. No tardéu.

Mr. — No tingas po, pero com que 'ls anys m'obligan à caminar à poch à poch....

Carm. — Hasta luego donchs.

Mr. — Hasta luego... y no t'apurrís mentres me tinguis à mi al tèu costat.

(Sen va per la part oposada à la sortida)

:=

Escena 3a

Carmeta.

=

(Pausa.)

Asc.- Ay! Qui m'ho habia de di!
Crech qu'he sortit de dan Boy!
-Lo que va de ayer à hoy!-
aprended flores de mi...
Antes era una modista
y ben volguda horfaneta
y are desesperadeta
seuse nort, ni rès... ¡Ay, trista!
Ay! Desgraciada Asencion.
Jo no sè com he pensat.
are si qu'he ben quedat
com El gallo de Moron.

I à mon cor portant confiansa
com la fulla vaig perduda.
qu'aqui 'm portan abatuda
un amor y una esperansa.
¡Adeu, Carlets de mía vida!
Carlets, ahont deu ser? ¿Ahont?
¡Ay de mi! .. ningú respon
Tot sembla farsa... mentida.
¿Com surtiré d'aquets plets?
¡Com ne surtiré d'aixó! -

(Mirant dins)

¿Pro que veig! ¿Es ilusió?
¡Que miro! ¡Ell es! ¡Carlets!

=

Escena 4ª

Dita. Carlets. luego Budell
y Sindich.

=

Car- Prenda meva idolatrada!
Carm- Carlets! Yo ja 't creya mort.
Car- Y jo també á tu!
Carm- ¡Oh, sort!
Car- Com ha estat prenda adorada!
Carm. He caigut dintre d'un riu
y 'm tens salva. Y com ha estat?
Car- A un arbre he quedat penjat

Carm.– I l'altres?

Car.– Tothom es viu.

(Surten Bundell y Lindrich)

Bu.– Que miro! Aqui la Carmeta!

Lin.– A estar reunits ja tornem.

Car.– Pero en quina terra estem?

Carm.– A Pampa.

Bu.– Si?

(Respirant fort.)

Lin.– Bona treta!

Bu.– A Pampa!.. Oh, felicitat!

Car.– Després de tanta desgracia....

Bu.– Pampa!

Lin.– Pampa!

Du- Verbigracia
com si deyam hem triumfat.
Ju- Con que vosté es una noya?
Du- Ha dat gat per llebre!..
Ju- Be.
Carm- Ya saben?...
Car- Si.
Carm- Y perqué?.
Car- Si, ja saben la tramoya.
Ju. Algu s'acosta á n'aquí.
Du- Oh, si! Ja veig gent estranya.
Car- No crech que siguin d'Espanya.
Du- Apartemnos cap allí.

=

Escena 5ª

Dits cuatre pampinas.

=

(Aquets tipos son unes senyoras que van à peu alts pera mes à la to- ca al sombrilla y vanos. Sobretot molt pretensiosas)

1ª. Mal dia tindrem, amigas.
Cap jovenet he trovat.

2ª. Pren paciencia: m' hi cansat
sols per passarne fatigas.

1a. Quinas troneras que som!

4a. Vaig dejuna d'abrassadas.

3a. Ningú 'ns vol per estimadas.

2a. Jo! que n'estimo á tothom!

1a. Many no he fet cap partit.

4a. Cap jove he pogut pescá.

3a. Ay, com 'l tinch de abrassá

si 'n topo un d'aixerit!

2a. Pro qué veig! Estich de sort!

(Surten los que eren amagats.)

3a. Que veig! ¿somio ó deliro?

(Id.)

1a. Jo també!

4a. Qu'es lo miro!

Las 2. Prenda meva del meu cor!

(Agafan cada una un dels aeronautas que estaban amagats, y las portan fins al públich)

Bu. Si sens menjarán! Ay!

Car. Vaya!

1a. Vaja, vinga una abrassada.

Sin. Aprofitems.

Carm. Descarada!

Bu. Noys quina mossa mes caya!

1a. Vina aquí, prenda querida!

(Al Sindich)

2a. Vina aquí, prenda del cor!

(A Budell)

3r Vina aquí, parlem d'amor

(A Carlets.)

4t Oh! vina encant de ma vida.

Carm- (Ay, noya, que'n vas d'errada.)

Car- (Ay, si la Carme no hi fós.)

2n Quin minyó tinch mes hermós

Du- Aprofitemos. Nada.-nada!

(Abrassant per tancant
i la V.)

1r No es vritat dols zevali,
qu'aixi tan ben unidets
semblem dos purts angelets
que fort s'estiman! Eh!

(Abanicantlo)

Sin- Si.

Er- I no es molt mes cert que may
dolsa prenda idolatrada
qu'es bona mes está abrassada
que tot lo del mon? Eh?

Du- Oy!...
Jo no tinch carinyo elastich.

(Abrassantl)

Car- Oy! Si no hi fos la Carmeta.
Er. Vina, aquí, dolsa valeta.
Estimam.

Carm- Uip, uip! quin fástich!

Jª. I d'ahont deuhen venir?

Du- De molt lluny.

Jª. Si?

Du- Us estranya?

1r. Quina terra es?

Lin.- Espanya.

1r. Qu'es ahont hi ha bàrbaros?

Lin.- Si

(després de mirarse tots.)

1r. Bravo! Ja m'agrada aixó!

ecxabruto es ma ideal.

Lin.- (Senyó guardeunos de mal

y cap mala tentació.)

2n. Es allí tothom felis

à Espanya?

Lin.- No, no per cert.

sols allí ha quedat la serp

d'aquell hermós paradís.

4a. Vaja no t'apartis tant.

Que t pensas que t menjaré?

Carm. Vosté menjarsem? Vosté?

No ho crech per mes grossa fam.

Bu. Y quin pentinat mes maco

2. Que miras pillo! Qué? qué?...

Bu. (Quina furtó de rapé.

verbigracia de tabaco.)

Car. (Jo no puch aguantà més,

Noy, la Carme que m perdoni!)

Carinyo!

(Ab. v.)

D. Prenda!

Car. Muçoni.

Carm. (Juman com carrabinés!)

2. Vaja, ja no hi ha remey!

Mes no puch aguantá jo.

Un petó.

5ª Un petó.

4ª Un petó.

Las 4. Ay! Que sas?

=

Escena 6ª

Dits Capitá y Paupins.

=

(En el precis moment

en que los Paupins

anavan a fer un petó á las seras parellas se presenta'l capità Pampino ab 8 id. que's collocan arrenglerats al fons. Tots quedan parats. Surt el sol)

Tots. Ay!

Cur. No hem fet poch bunyol!
Are si que'm veig rostit.

Bu. Cuasi me'n veig penedit.
Tant sert com surt aquest sol.
Qui sou? Qui es qui'ns goberna?

Sin. Som d'Espanya.

Cap. Que?

Sin. Espanyols

(No 'l creguin aquest mussols
que tots som gent de taberna.)

Cap- Qui son, vos pregunto à tots?

Bu- Nosaltres...

Cap- Sense disputa.

Bu- (Si portès vi de matuta,
dirìa que son burots.)

Cap- Avceure.

(Palpant à Budell)

Bu- Quin amoltinó!

Cap- Te bona tripa, es d'aument.
aquet farà mes de cent.

Bu- Ja 'ns tractan com à tocino.

Cap- Y aquet?

(A Carlets.)

Car- Ja m'ja carquinyolis.
Cap- No ja, no: te poca tripa
Car- Calla, qu'he tingut piripa
Cap- Y deixo per magris-colis.
Són bestias de mala pesca
y per saberne lo tast
ne farè un parell al ast.
Nin- Noys, ja menjarán carn fresca.
Cap- Ja ouiren, per castich gran.
ja qu'aquí hi ha aquestas pollas
que los fassin pessigollas
per narlos martirizant.
Nu- Y aixó es càstich?
Cap- Y primé.
Carm- Ma noy; que son animals!

Cap- Pessigollen ben iguals
que no nos detingui pas rè.
Forsament pessigollenlos
per deixals martiritzats.

Bu- (Quins martiris mes salats!)

Cap- (A la tropa)
No us escapin, vigilenlos.

Sin- Aquet martiri me cuadra.

Caram- Si poguis fè 'l que voldria.
(Volent dir calpetes)

Bu- Y com m'hi rebejaria...
(Mirant à la tera gangena)

Car- (Ahont es un mosso d'escuadra!)

Cap- Y are conforme à la lley

que tenim pe'ls agafats
los portarém custodiats.
al devant del nostre rey.

Du- Qui 'm feya baixà dels arbres.

Cap- En marxa!

Lo 4t Uy!

Cap- Al moment.

Sim- Home, jo soch ignocent.

Du- Semblém un remat de cabras.

(Cada dos pagesos agafan á un [illegible] y se l'emportan un per cada braç, y una pagesa al darrera fentli pessigollas. Lo Cap es l'últim)

=

-Mutació-

=

Cuadro 3.ᵉʳ

=

La terra dels felissos

=

Campa. Pais pintoresch y fértil. Al foro se distingueixen los palacios de turró y almibar. Rius de plata. Flors y tots los adornos vistosos é i-

deals que sobrepujin en rique-
sa y gust.

=

Escena 7ª

Carmeta surtint com si la perseguissin
luego 'l Capità.

=

Carm. — Deu meu! Deume vostra ajuda!
Un cop no estaban per mi,
badant... he pogut fugi.
Oh! si, es en oà. Estich perduda!

(Surt lo Capitá)

Sálvam, per la mort de Deu.
ó sinó m' fan ab monjetas.
Si m' salvas.... te tres pessetas
y ab cor y ánima soch teu.

Cap- Com!

Carm- Sapigas que no soch home.
sinó una pobre orfaneta.

Cap- (Ell fa llástima, pobreta!)
Es cert que n' ets una dona!

Carm- Si, á fé.

Cap- (Val la pena.)
Salvarte estich decidit
(Quin tipo mes aixerit!
No es gens lletja aqueixa nena.

Mentre 'm digas que m' estimas
te veurás en bona sort.

Carm- (Bo! ja he carregat un mort.)
Be prou per ço no t' hi arrimis.
¿ Podrias proporcionarme
algun trage de senyora?

Cap- Tens rahó que milló fora.

Carm- ¡Bi pis podria ocultarme.

Cap- Si tu 'm promets ton amor.

Carm- D' aixó després parlarém

Cap- Prenda meva!

Carm- Temps perdrém
sino perderém la sort.

Cap- Si t' agrado com tu á mi
estimadeta rateta.

als joves farèm denteta.
No és veritat mona?

Carm. — Si, si!

Cap. — Y en tant bonica ilusió
viurèm del amor sens mida.
No tindrèm penas en vida
¿No t sembla?

Carm. — Oh! no, no, no!
Pro are 'l que convé aquí
es vestirme de paupina
perquè...

Cap. — Tens rahó vina
no tinguis po, vina ab mi.

= (Sen van)

–Música–

=

Escena 8.ª

=

Marxa. Surt la comitiva de Pampinas y Pampinas. Soldats y Comitiva. Budell. Síndich y Corlets. Lligats. Guardias. y sota un palanquin Lo Rey. ab vanos de plumas, incens y Acompanyament.

(Evolució de la Comparsería.)

=

Pan. Que viva lo rey de Paupa.

Tots. Viva!

Rey. Basta, mos vassalls

Aquí tothom vull que xiga

no'n vuy cap malhumorat.

(Surt lo Cap.)

Cap. Senyor!

Rey. Holà! qui s'acosta!

Cap. Lo teu mes fiel capità.

Voltaba ab la teva ronda

tots los boscos y los plans

y en cert lloch hem vist sorpresos

aquestos tres animals.

que tenen boca y orellas,
ulls com nosaltres y nas.
y parlan com las personas
com tindrá lloch á obzervá.

Rey.- ¿Son esquerps ó be son mansos?

Cap.- Son mansos y ben criats.

Rey.- ¿Hi haben trobat las famellas
á dins del niu?

Cap.- S'han escapat.
Aquets d'aqui, tots son mascles.

Du.- Noys, ns tractan d'animals.

Rey.- Deuhen ser tots d'una cria
perque ò veu que son plomats.

Du.- No som bestias, que som homes.

Rey Bè, vaja.. ja m'ho he pensat.

Cap. Es lo que 'l meu cor me deya.
Rey. Y quin castich los has dat?
Cap. Los he fet fi pessigollas,
y miren si son estranys,
que en lloch de pendrerho à castich
com à panpa n'eren gran,
los pimplets se cargolaban
tant alegres y trempats,
que si jo no 'ls trech las donas
s'hi quedaban fins demà.
Rey. Has obrat molt bé com home.
Cap. He fet lo que m'ha semblat.
Ja veuréu, feu que vos parlin
y notaréu si son franchs.

(Pausa)

Rey- Qui son?

Du- Som fills d'Espanya.

Rey D'Espanya?

Du- Si.

Rey. Botavant!

Llavors portaven miseria,

perque crech que alli n'hi ha.

Du- Y tanta, senyor... y tanta!

Rey. A que's deu aquet retràs?

Du- Al Govern.

Rey- Al govern? Bomba!

Be, vaja no es res d'estrany.

Cosas de las nacions cultas.

Deslliguèu.

(Ells que lo portaban lligats ablas llangoni-

ssas.)

Fora pallissas.

Veig que tots sòu uns bons mossos.

Bu— Aquí sí, no hi ha gòssos,

à homes ab llangonissas.

Rey Diguen.

Bu— Vaig al punt. Espanya

un gobern hi ha tant bonat

que à n'el pobre poble escanya,

clavantli cada castanya

que 'l deixa tot estlomat.

Com té à Madrid l'abundancia

deu pensá: —Seguim 'l joch.

Yo comparo al poble ab ànsia
á la cansalada rancia,
verbigracia per lo groch.
Com 'ls treballs escassejan
's mor de gana l'obré,
'ls empleats tots ronsejan
y cobrant 'l sou, passejan
y vihuen sense fer ré.
Tenim ministres molt bons
per fé keflis y fer brindis
tenim burots pe 'ls cantons,
y tenim contribucions
que 'ns ploman com á galls
dindis.
El que 'ns mana tot ho esguerra

y 's respecte al mes babau.
La lley s' arrastra per terra.
y tenim sellos de guerra
y tenim sellos de pau.
Pedregadas à las vinyas
y per ço contribucions,
y com es país de vinyas,
sempre, sempre, ns clavèm pinyas
quant vénen las eleccions.
Tothom 'l progrés demana
y 'l gobern vol 'l progrés;
y d' industria catalana
sols s'aprofita la llana,
no més hi ha llana y res més.
Sàpigas que 'l poble envalona

lo gobern ja 'l posa mut.
y á n' el culpable l'abona,
que á n' allá, la lley mes bona
impera la del embut.
Las risas ne son privadas;
risar en allí no pots.
Las casas beneficiadas
no risan, son arruinadas...
pro 'l gobern risa per tots.
Es d' alcurnia, tots s' encegan
per arreglá la Nació,
ls partits cridan y bregan,
verbigracia se mossegan
per podé alcansá 'l turró.
Allá tenim ls partidas,

Pistas, castelarins,
Martistas, Libre-cambistas,
Centralistas, Sagastins,
y carlins y progresistas.
Tots per gobernar rabian
y per salvar la Nació.
Tots felissos nos farian:
pero tots lo que voldrian
es turró, turró y turró.
Llibertat, Bernat Pinyola!
Llibertat. Tothom l'escanya!
Llibertat, sí?-Pobre Espanya!
Llibertat... á la cassola.
A n'allí tothom s'engany
y sols reyna la tabola.

Tothom de cridà s'escanya
pobre Espanya! Pobre Espanya!
Llibertàt... Bernat Pinyola!

Ny- I are jo vos pregunto
que m contesteu molt formal.
Qu'es el tema principal
per veni aqui? Quin assunto?

Bu- Com qu'estém tant aburrits.
y hem perdut lo dò d'acert,
voldriam si poguès ser
que ns donguès ben decidits
homes pera rejentà
la nostra pobre Naciò
ò potsè dire millò
verbigracia, governà.

Rey — Me plau feros tal favor
y jo mateix hi arrivè.
Sim. — Com.que diu!
Car. — Ell!
Bu. — Vostè!
Oh! senyor meu, tantu honor —
Rey. — Felis farè à ls espanyols
com felissos son aqui.
Veurèu gobernats per mi
com s'acaban 'ls bunyols.
Divertit y satisfet
à tothom alli veurás.
Els d'aqui presenciarás.
Hola! Vallen un piquet.
Jo emplèos reduhirè

ministres y diputats.
ne treuré los autorpats
y cessantias treuré;
Veurèu aixis com n'eixim.
y ben quietets estaràn.
Sin.- (Ay, pobret! 'L mataràn
com vàren matá á n'en Prim)
Rey.- Satisfets y ben baratos
viurèm tots y ab gran tabola.
Ja veuràs aqui.- Hola! hola!
obsequièu á n'aquets patos.

=

-Ball general.

Fort.

9. 2.

viatje en 4 actes
y 12 cuadros
per

LA TERRA DE XAUXA.

Jaume Molgosa, Vall.

Acte 3r

LA TERRA DE XAUXA.

—

Acte tercer.

═

- Personatjes -

=

Carmeta.

Pampina 1ª

Pampina 2ª

Metje Budell.

Síndich.

La sombra de Prim.

Rey de Pampa.

Capitá Pampino

Mr. Urban.

Pampinos. Caribes. Séquit de Pampa. Ball de sonàm-
bulas.

=

Acte tercer.

=

Cuadro 3.

=

Pluja de moneda.

=

La escena representa un jardí Oriental y fertilisíssim. Arbres ab penjarellas de llangonissas y butifarras. Altres ab penjarellas de cigarros pu-

ros: altres ab penjarellas de turrons y demès à gust del Director. Al centro foro, una font ò surtido del qual raja continuament vi, y als costats altres regan ayguardent. Al cèntro de la escena una taula parada y molt ben guarnida de ramillets de dulces y fonts de pastels y demès. Tot anirà en abundancia etc.

=

Escena 1ª

Rey. Carmeta, al seu costat Sindich y al seu costat la Paupina 1ª Budell y la Paupina 2ª també al seu costat Paupinos asentats orientalment alrededor y menjant trossos de turró

La primera pareja de paupinas acaban un petit

Ball.

=

Bu.– Oh! Molt be moyas divinas! Son 'l non-plus-ultra de la dansa! Las Terpsicores de la abundante y fertil Pampa, y verbigracia las Melpómenes Loquilis y Partenhopes....

1ª Qui son aquestas senyoras?

Bu.– De rahó qu' aqui no las deuhen conciper.

2ª. Qui son?

Bu.– Unas fillas de casas grans. molt grans.

Carm.– Si de la Misericordia.

Sim.– O la casa de Caritat ó de l'

Hospici.

Bu.- No, pero per aqui andan.

Rey. Be que hos en sembla de la butifarra pampina? Te bon gust al paladar?

Bu.- Oh! Excelent! Gustosissima!.. Si á Espanya tinguessim una butifarra aixi, elevariam un monument colosal, molt colossal, colossissim als tocinos, y en Rius y Taulet posaria com es de presumi la primera piedra verbigracia

Sip.- Oh! es que aqui segons tinch

entès, no la fan de terino.

Rey- No. aquí son dels butifarrayres.

Sim- I que son aixó?

Rey Arbres que 'n fan.

Sim- Ah! ya.

Bu- ¡I com ho fan per plantá y fertilirá ls butifarrayres, per què aixó per nosaltres es completament nou?

Rey Home de la manera mes zencillíssima del mon. Quan hi hà un empleat, funcionari ó ministre que no fila prou dret, ó que fa alguna

trampa, se 'l agafa se 'l descuar-
tira, se 'l trincha á mique-
tas ben petitetas, s'hi barre-
jan brancás de garrofí y car-
-bassera, se fa un clot, s'hi tira
tot lo trinxat, se 'l colga y din-
tre de curts temps neix l'arbre
que en dos anys y mitj dona
butifarra ab panpinos.

Am. ¡Que diu!

Rey. Mira aquésta que menjem
es d'aquell qu' ha nascut
després d'habèrhi plantat
las trinpaduras d'un ge-
neral que 's va pronunciá

are farà dos anys.

Sa.- Ay! Si aixís ho haguessin fet à Sagunto!..-

Sin.- Ab quin gust menjaria la butifarra...

Sa.- De la llibertat.

Car.- Ay! ja no veig mes butifarra.

Sin. Té rahó.... Jo no la trobo tan sabrosa.

Sa.- Ni jo... Al saber qu'aquesta butifarra deriva de la persona...

Car.- No... no's passa massa bé.

Sin.- Si.. si.. s'indigesta

Bu.– I particularment á las sen-
yoras.

Jr. Donchs á nosaltres 'ns es
molt sabrosissima.

Bu. Ho crech! Sent d'un general
pronunciat....

Sin. Y'ls que fan las llangonissas
també son de generals pro-
nunciats...

Ay. Oh! Ls llangoniceros son pa-
labras mayores! Ls llango-
niceros ve á ser lo mateix,
sinó que s'hi posa altre ma-
terial al planté.

Sin. Que s'hi posa potser carn

de caball com al nostre pais?

Rey — Carn de caball, no... pero si carn de capellá.

Sin. }
Bu. } Eh?
Car. }

(Deixant tots lo tros que tenian á la má.)

Bu. — Quin fástich! —

Sin. — Quin asco!..

Car. — Quin escrupul!..

Rey. — Quan aquí hi ha algun capellá rectó ó bisbe que's traslimita, ó fa politica ó s'aixeca ab armas, ell y

armas se trinxan y sen fan llangonissers.

Car.- Ay! si á Espanya no fessin aixó, que anirian barato las llangonissas.

Bu.- Tota la Rambla se n'hi veurian, plantadas per en Nieto y Tauler.

Din.- I tot lo passeig de Gracia

Car.- I tot l parque.

Din.- I á la Plassa de Cataluña s'hi podria fer un gros llangonissero del bisbe Caixal. Faria bona patxoca!

Car.- Si la faria!

Mu.– Il del Cura de Santa Cruz.

Car.– Pero no se perquè m' sem-
bla que sortirian unas llam-
gonissas molt ràncias, pro
molt ràncias.

Sim.– Si.– y estantissas.

Mu.– Y pudentas.

Rey.– Perque no hem de fer un al-
tre brindis?

Mu.– Te rahó

Sim.– Si bebemhi. Y qui brinda? Vaya
fassin vosté.

(al Rudell.)

Car.– Si, just vosté, aquet cop li toca
ferhò.

Tots. Si, si... que brindi.

Dur. No que ho fassi 'l senyó. Que jo no puch.

(Per Dindich)

Tots. Si, si.. just que brindi ell.

Car. Apa noy donchs, à veure com t'hi llueixes.

Din. Ab molt gust.. Vaig.

(Los pampinos petits tots omplen las copas de la font y las posan sobre la taula.)

Brindo avuy per las Pampinas
y per Pampa, aquet país
qu'es similar del paradis

y de las noyas divinas.
Y al brindá ab molta alegria
á lo flamench jo me rindo;
« pues por Usia aqui brindo
y toda su compañia."

(Llensant la gorra de revés al istil torero.)

Tots. ¡Bravo! bravo!

Su. ¡Que lo mate Peroy!

Tots. ¡Bravo!

(Tots beuhen junts de tanda.)

Su. Aixó es un ós que á fé d'hi pordit missa.

Sim.- Potich tip com un tinti.

Rey. Y que no hi ha trampa.

Sim.- Si'l poguessim beure á Espan-
yá ch.

Car.- Ja'ns en deixarán emportar
una mica.

Sim.- ó sinó 'ns carreguém una font
cada hú al coll.

Rey.- Si poden ja 'ls hos dono desde
are permis.

Sim.- Re, escolten, 'ns han esplicat
tot lo dels arbres y demés, pero
no comprench lo maravillós
lo trascedental, lo sorpren-
dent del vostre país.

Rey. Qui es?

Du.- Bigó, qu' en lloch de reja las vostras fonts ayguà, irs manàn vi.- Oh! y quin vi que quasi es malvasia de Sitges!

Rey Oh! Bigó es un gran pensament del meu tatarabuelo! Una idea piramidal!

Sin.- S' pot saber, si no es cap indiscreció!

Du.- Si, perque si la poguessim posar en practica verbigracia en lo nostre pais..

Car.- No hi hauria prou carretons per trasportá personas à la

Ciutat.

Rey. Prou! Yo hos la diré sense cap petit inconvenient... perquè com es una de las primeras millores que plantejaré.

Lin. Just.

Du. Donchs, fassim mitja terça d'esplicació

Rey. Antiguament aquí també era com al vostre país... també hi habia tabernés y magatzemés de vins, pues era la única cosa de que estabam faltos... Los tabernés s'anaban enriquint, y l'oi ay-

gualint...

Du.- Verbigracia à la nostra terra.

Rey.- Per fi ja no bebiam vi, sino agua de garrofas y campetpo....

Du.- Los tabernès deurian ser espanyols.

Rey.- No si... Es dir que ja no 's podìa beure. Allavons reynaba mi tatarabuelo y un dia enfadat dona una ordre, disposant qu'agafin à tots los tabernès de la pampa y los aparedin de viu en

viu, dintre de las fonts.

Sin - Busa! Si als tabernés d'Espanya 'ls fessin aixó!

Rey - Ab la condició, que cada any sen treuria un, si no deixaban de rajá aquestas continuament, 'l vi que 'ni habian escatimat en tant temps.

Car - ¡Y com ho podian fé?

Rey - Oh! Ja que tenian manya de fer tornar aygua al vi, que s arreglessiin per fé tornar vi l'aygua. Jo no se com s'ho arreglan, pero es el cás que desde allavoras

las nostras fonts son ma-
manantial continuo d'
aquet preciós liquit.

Bu- (No sé si us ha la clava.)

Lu- (Bé; com aquet pais estant
privilegiat)

Bu- (Me sembla que cada garroja
que deix ana canta l'credo,
y'l parenostre.)

Car- No sé si aixo 'ls nostres pai-
sants ho voldràn creure.

Su- Ls direm que ho vinguin à
veure.

Rey- Es vritat, que diu que vosal-
tres tenin tanta estima à

la moneda?

Bu- Oh! Frenética!

Mg- Donchs aqui no 'n fem cas.

1ᵉ Com que cada diumenge 'n plou.

Sin. Sembla mentida.

Rey. Pero es veritat.

Bu- Precisament avuy deu ser diumenje, y per are no veig cap nuvol carregat de dobletas de cinch duros.

2ᵉ Oh! no es hora encara.

Bu- Hi ha tal vegada hora marcada?

2ᵉ No pro ja se sab de cada diu-

menje.

Rey - Aixó cap al tart.

Su - Y volen dir qu'aoüy...

Rey No crech pas que falti. Seria una escepció dels altres dias.

Sin - Y al caure no fan mal?

Rey Oh! segons.

Car - Ja deurian posarse alguna cosa al cap.

Su - Ca! Home que vols que s'hi po-sin, que no veus que la pluja sempre ve suptada.

Sin - Es estrany.

Rey No gens.

Sin - Perqué?

Rey.- Home perque ja hi estém a-
costumats.

Bu.- Vol dir?

J.ª Es vritat.

Sim.- Quin cap mes fort deuhen tenir
aquesta gent. Deu ser de ~~ferro~~!

Bu.- Pro quina llàstima no te un
bon cove per quan plogui.

Sim.- Ò una portadora

Car.- Ò un covell.

Bu.- O un carro conductora

Sim.- O l Arca de Noè.

Bu.- Just. Aixo mateix. No po-
dèm buscá.

Sim.- Si al infern.

Rey Sembla que'n feu molt cas
de la moneda.

Bu. Ja'ls ho he dit frenèticament.

Rey. Donchs aquí ni la miran
tant solsament quan fa
una pluja.

Bu. Y allí qu'és lo gran ideal, 'l
Deu del sigle, 'l Deu de tots los
cors, de tot lo mon y mo-
nas.

Rey Y perqué?

Bu. Perque diu! Vaya una pre-
gunta més estranya. Per-
qué?

Rey Vaja esplicat, donchs.

Vaig à fer ho. Escolten.

=

Es l'or del sigle present
lo Deu gran, universal
origen del be y del mal
verbi-gracia omnipotent.
Es del mon, no idea vaga,
es de las tremendas lluytas
d'aquestos somia truytas
la sed d'or lo que'ls estraga.
Per ell se dona la sanch,
y se pert fins la saheta,
per teni alguna pesseta
ò un feix de bitllets de Banch.
Es l'or lo Deu de la terra.

Ell aplana las montanyas
y li remou las entranyas
y apaga y encent la guerra.
Ell fa ballar las nacions
ell alsa y enfonsa casas
ell fa envaynar las espasas..
y descarregá 'ls canons.
Or, tothom vol desseguida!
diner, per poguè gozá...
Or, or per poguer apurá
lo dols nectar de la vida.
Al or li dich y no m'erro
verbigracia, puch ben dir
que tenint or, faig venir
molts capellans al enterro-

Sus deya, l'home embriagat
Amor! amor vull no més...
Are diu: "Yo vull dinés,
dinés es felicitat."
L'or are solament cuyda
or ó dinés verbigracia,
perque té per gran desgracia
lo tenir sa bossa buyda.
Va al teatro y queda sorprés
veyent aquells pits radiants,
aquell núvol de diamants
per tota la sala estés.
Va al passeig y queda mut
mirant aquellas hermosas
arrossegant tant rumbosas

ba llarch vestit de vellut.
Or'.or'. Oh! forsa volcànica
per tot lo gènero humà!
tu sols ets qui'l fas ballà
ab una dansa satànica.
y per çò'l pobre y mesqui
devant de tanta hermosura
per mes que causi amargura
per forsa 'l vol adquiri.
Y aqui venen los apuros
los fatichs y las tragedias
pues hasta per fi comedias
se necessitan molts duros.
L'or es honra, dignitat
l'or dona dóna la distinció

l'or treu gent de la presó;
y l'or dona llibertat.
l'or fa ser veritat mentida,
l'or ne dona la destresa,
y l'or dona al lleig bellesa.
y l'~~t~~ or dona hasta la vida!

Rey- Veig que ab ell no hi ha decoro

Car- Quan d'or!

Sin- ¿~~Ns~~ ha atipat.

Car- Sí.

Sin- Si haguès un d'aquells aquí
galones de plata y oro.

Rey Ea, basta de parlá
que molt tart comensa à ser:
à dormi.- y demà també

ne podrèm enrahoná
Conque à retiro.

Bu- Adormí?

Rey- Si; comenso à pesar figas.

Sin- Despedims de las amigas.

S.ª Qué no dormirém junts?

Rey- (Imperios)

No.

S.ª (Tent una retirada)

Si.

Rey- Aquí aixó no es mal mirat
pero ells.... son estrangés...
y no fos 'l diable...

S.ª y 2.ª Qu'es!

Rey. Adormir y s'ha acabat.

(Cau una moneda del cel)

Bu.— Miris, li ha caigut un duro

Rey.— A mi? On?

Bu.— Donchs de qui es?

(Cau un altre)

Un altre..

(Idem)

Un altre... tres.

Rey. No son meus.

Bu.— No?

Rey. Cap de duro!

aixó es que comensa á ploure.

Lin.— Que diheu?

Bu.— Oh! felicitat.

Rey.— Fora tots. Ya s'ha acabat.

Ru.– Nosaltres no 'ns volém móurer.

(Comensan á tirar[?] monedas pausadament fins al final d'aquesta escena, cullintlas dissimuladament Rudell[?], Sindich ó la Carmeta[?] y amagantlas[?] á las butxacas, los demés no 'n fan cas.)

Sin.– Una pesseta!

Rey. Cull, cull.

1ª Que no vols vení á dormí?

Sin.– No que 'm vuy quedá á n'aquí.

Rey. Uy! Ja m' han tocat al ull.

(Fer una moneda que
li ha caigut y Budell
fingira que l'arreplega
disimuladament)

2a. Que no vols venir á casa
pera ferme... companyia?

Bu- No... no.. será un altre dia
qu'are m faig molta feynassa.

(Cullint monedas)

Que ganzejen valdres dugas?

1a }
2a. } Es que...

Rey. Au, fora d'aquí.

(Sen ván parquin 1a
y 2a.)

Rey- Yo me'n vaig cap á dormi

que 'ls ulls me fan pampallugas.

(Estenent lo paraigua
luego que li han dat un
paraiguo senyor Jent
tintinas ab igual
que 'l dermés séguit
que son las gangimas
tots marxan al pa-
raygua mentres los
tres sentats se que-
dan cullint monedas
molt atrafegats y rebent
de tant en tant lo cop d'
alguna en lo cabasó.
Fosquejá.)

Sin- Apa aqui, donem nos manya.

Car- Bonas son las ocasions,

Bu- Cualquier busqui rovellons
en las montanyas d'Espanya.

Car- Ay! Si en Carlos fos aqui
y com s'aprofitaria.

Sin- Si que molt mes li valdria
que haber anat á dormi

Bu- Com qu'l vi d'aquesta terra
se li ha posat al cervell..

Car- Com que ha marxat.. perqu'ell
vol pau y'l rey li fa guerra.

Sin- Noys. cinch duros!

(Traient una moneda)

Bu- Y.. aqui un altre

(M.)

Tants dentes que tinch!

Tin.– Oh! sí!

vingan inglesos aquí

Bu.– Y aquí una dobla de quatre.

(D.)

Tin.– No sè... tènen trinch consiò.—

Bu.– Com canten entre la sorra!

Car.– Ja no serè may mes pobre!

Bu.– Serèm més richs que l'Arnnio.

(Tots atrafegats cullint mone-
das no parant
may.)

.=

Escena 2ª

Carmeta. Budell. Sindich.
Capità. y Caribes de campa-
armats.

=

Cap.- Alto! Agafeulos aviat.

(Los caribes los a-
gafen obehint lo
manat del seu
capità)

Sin.- Y are aquet minot d'hont surt?
Bu.- Que vol aquet cara-brut.

Car. Quina rampa li ha pegat?

Cap. Lliguentos.

Bu. Per quina rahó?

Sin. Potsí ns creuhen turuguistas

Bu. Si serán contrabandistas?

Cap. Vaja, seguim.

Bu. Bé, peró..

Cap. Silenci! =

Car. Quinas pallissas.

Cap. Y de cap tots al moment

al safreig de l'ayguardent

Bu. Ns van á ferns' llangonissas.

Sin. Pro si jo no he faltat, may.

Cap. Heu trastornat 'l país.

y fè un càstich esprecis.

Vu.– Pero...

Cap.– En marxa.

Los 3. Ay, ay, ay!

(Se'ls emportan à la força y à cops de corda arrastrant entre mitj de las queixas y gemechs dels tres.)

=

– Mutació –

=

Plan de fuga.

=

Cuadro 2n.

=

La mateixa decoració de
bosch del segon cuadro
del acte anterior.

=

Escena 1a.

Mr. Urban.

=

Mr. Tampoch aqui hi veig
ningú! Estich cansat de

roda buscant aquell pobre
jove que vaig trobar que
caigué del globo, y lo que
trobo es la lluna! creu que
podria donarli una gran no-
ticia! Sempre succeheix ai-
xí quan buscas ab afany
una cosa no t'es possible
trobarla may y si per for-
tuna la trobas es quan
has perdut la esperansa de
lo que tenias. Potser ha
caigut á las mans d'algun
bárbaro xampino. ó s'hau-
rá perdut per aquets boscos

verges zenders intransitables.
Pero si la vista no m'engan-
ya, distingueixo un bulto.
Tal vegada que no sigui
un orangutàn ó un pau-
pino? Bé, pe'l que fa l cás
es igual. No, no.... es u-
na pampina! Será ori-
tat!... Que dimontri deu-
ra buscá per aquets vols
y tota sola!! Esperèm la
vejàm que ns dirá. Potzé.
ò neu que soch un jove
foraster?

=

Escena 4ª

Vit y Carmeta.

=

Car.- Que veig! Mr Urban!

Mr.- Ay, ay!... Me coneix!

Car.- Oh! L' meu salvador!

Mr.- Com?

Car.- No m' coneixeu?

Mr.- Me sembla que jo hos he vist
antes d' are!

Car.- Si, soch l' que vau salvar del
riu l' dia que vaig caurer

de la bomba

Mr. — Ahi... Sou un home!

Car. — No... que sóch dona...

Mr. — Jo vaig salvar un home y no una dona.

Car. — No; vau salvar una dona y sóch jo.

Mr. — No ho entench.

Car. — Trajo mateixa, sino que portaba l traje masculino.

Mr. — Es dir, donchs que no eran home, sino contrabando!... Pero digas, com dimoni vás de parpina?

Car. — Tot ho sabreu; pero are lo

qu' interessa es que 'm salvèu altre volta à mi y à los tres companys d'espedició que son vius, y qué mes tart los vaig trobá.

Mr.- Que dimonis dius? Y ahont son are?

Car.- Están en poder del rey del país de aquí à Tampa.

Salvèunos per la mort de Deu!

Mr.- Me esplicarás...

Car.- Ho faré breument. Los aereonautas nos vam trobá per fi quan vam ser presos per

los paupinos y portats à devant del seu rey. Aquest s'enamorà de mi y prometè à los demàs obsequiar-los y fì per ells tot que desitjavian.

Mr. No es poca sort!

Car. Si, però de tal modo us ha prodigat la seva magnitut y bondad, de tal modo nos ha obsequiat que hasta ha promès seguirnos à Espanya per plantejar las costums paupinas y fer tot lo que nosaltres

tinguèm per convenient.

Mr- Vols dir?

Car- Si senyó. Mitjis ho ha dit.

Mr- Vaya una sort! que potser porteu tots pell de serp?

Car- Pell de serp no, pero si portèm pell de gallina, pues los tampinos s'han engelosit y s'han revoluciát per que no volen que l seu rey surti d'aquí y are ns volen castigà à nosaltres.

Mr- Ja comprench. Ay infelissos! Lo que menos hos rostiràn al ast. ò be hos faràn

ab monjetas.

Car- Ay! Tota m'esborrono! Y quina fila m'hi farè rosti. Ja! Haber de servir per aliment d' altres, que son barbaros, fieras.

Mr- Y menjada ab cuatre fu-llas d'ensiam y un pare-llet d'olivas... ah! que si es-caurà bè.

Car- Vos?

Mr- No dona'ls pauquinos.

Car. No tenian molas olivas ahi.

Mr. Ja, jà

Car.— Salveunos!

Mr.— No tingas por per aixó ray
Aixó es lo de menos. Yo ca-
sualment ahont me veus
puch salvarvos á tots ple-
gats.

Car.— Que diheu?... Ah! Vos sou'l
meu ángel.—

Mr.— Saludo.

Car.— Y bé, pero com podreu?..ve-
yam?

Mr.— No't recordas de lo que't vaig
dir de la máquina? Donchs
ja está á punt de funcio-
nar.

Car.- Una màquina de moneda, no es aixó?

Mn.- No dona. qui t'ho ha dit? Una màquina de trin. par... de foradar las mes grossas montanyas; Una màquina moguda per la electricitat, y ab pochs dias puch atravessar las quatre parts del globo terrestre...

Car.- Y ahont la teniu?..

Mn.- En un subterrani del castell de ma casa... Ja la veuràs.- Pero y los teus companys ahont son?

Car.- Ay. pobres! - Han agafat una pitima de las de primera. Jesetà desseguida me'ls han portat à auxiliarlos.

Mr.- No hi ha res d'estranya en aquesta terra, com los vents son tant forts!.-

Car.- Ca!.. no es això! Vos hos creyau! Bah! Es que los pampinos per venjarse d'ells, los han tirat en un grant estany d'ayguardent... y poden contar si n'han begut!

Mr.- Si que amigo! Deurán fer

una bravada!

Car.- Y Carlos... 'l meu picot, tam-
bè à primera volta veyent
un safreig y pensant qu'
era ayguà clara, s'hi ha ti-
rat com si re hi res, per
banyarse y calmar la ca-
lò que l'asfixiaba, y contí
al veurer que no era lo qu'
ell se creya...

Mr.- Si, si... Ja veig que no nec-
essita la barreja per desdeju-
narse.

Car.- Però aixís qu'àquells caribes
nos han deixat, han po-

gut sortir y tots jeuhen ab
una cova ab una mona
que hi ha mitj ensenya-
da...

Mr.- Donchs jo hos salvaré. Promp-
te anémlos à buscá y ferí-
dirèm funcionar la màqui-
na y'ns lliurèm aixi de
las iras d'aquets envidiosos
que sols pretenen lo dels al-
tres tinguent com tenen
ben dit, posehint tantas
riquesas y objectes de tant
valor en una paraula están
en el nou paraís.—

Car. Ay! Deu ho fassi.

Mr. Qué?

(No comprent perqué ho diu.)

Car. Que Deu fassi que 'ns salven à tots.

Mr. Ah! No 'ns detinguem. Anem. Depressa.

Car. Si 'ns lliurem y podem tornar à Espanya sense cap tara, juro portar un ciri à la Mare de Deu de Montserrat tant com lo campanà de Reus. Anem.

(Sen van los dos.)

=

-Mutació-

=

Cuadro 3.º

=

La sombra del general Prim.

=

Una presó pampina. Estancia fosca y fantástica. Esqueletas per tot arreu. Mómias y sepulturas, y al centro un llit parat.

=

Escena 5ª

Budell.

=

Bu. (Dormint en lo llit)

Ahont soch? La meva carbassa
'm pesa!.. no 'm puch teni!.
y com me voltá 'l magi!..
quin tuf d'ayguardent!.. que passa?
Y la sed que tinch m'abrasa.
quin mal me fan los ronyons!
y 'l cap!.. y per tots cantons.

Miro los objectes dobles
y fins me sembla que'ls mobles
ballan ara un rigodons.

-

Més que veig? No son visions!
Espanyols que'm dihen, asé!
perquè vols arreglá casa
en cuyas ideal regions...
si nosaltres no som bons..
Veig Narvaez!.. Si - qu'horror!
Gonzalez Bravo! Oh! favor!
y al darrera hi va una reyna
que no'ns ha donat prou feyna!..
I aquell guapo: - En Prim! qu'honor!

=

(Durant aquets ultims

versos se veurà per un

forat del foro y detràs

d'una glassa ab

molta claró passar

los personatjes indi-

cats, quedantse al fi-

nal de la décima la

figura ó sombra de la

Reina, arrogant estàtich,

regalant à Rudell. L'

orquesta metlpea pri-

mé la marxa real y

descorre luego per'l Him-

ne de Riego, pero molt

baixet que nó interrompin
perqui la representació)

=

Escena 6ª

Dit y Sombra d'en Prim.

=

Es ell! si... Ell... que radiant
de sa gloria aquí's presenta.
Ell! Que aconsellarme intenta
per poguè anarme ilustrant.
Ell!... El milló gobernant!

¡Los catalans no fugim—
qu'en tu de penas eixim
Però— si, serà ilusió?
¿No seràs una visió?

Prim. — No, espanyol! Jo soch en Prim
Jo so aquell que diu l'historia
al gloriós poble espanyol
vaig dur molts dias de gloria
desde un pol al altre pol.
Jo so aquell que'm vaig fe un dia
miquelet, sols per los fins
de lliurar la patria mia
del veri dels vils carlins
Jo so qui 'l geni estratégich
espanyol va dur pe'l mon.

joso qui va mostrà en Méjich
ser mes gran que Napoleon.
Jo so qui ab bona fortuna
vaig dur bandera triunfant.
Jo vencí la mitja lluna
en los muros de Tetuan.
Llamp de Deu! La barretina
per tot l'he feta triunfà.
jo he vensut tot serracina
sols portant un catalá.
Y ab mon esfors y 'l del poble
lluytant noble y sens desenfyt.
lograrém la causa noble
del gloriós espanta enfyt.
Mes... oh! Vanitats terrenas

quin pago m' haben donat
al trossejar las cadenas
per donarus la llibertat.
y ma vida, qu' en la guerra
las balas van respectar,
los vils de la nostra terra
traydors me varen llevar!
Mes que hi fa? Lo meu nom digne
per sempre volgut serà,
y à n'el meu assessí indigne
'l poble castigarà.
Ja saben qui sò: de l'ombra
de la fossa are ha sortit,
la meva impalpable sombra
per dirvos mon esperit.

qu'Espanya, la terra noble,
té 'l gobern que's requereix
qu'és lley que tinga tot poble
'l gobern que se mereix.
Alsèu la testa ben alta
y busquèus los bons remeys.
que á vosaltres sols nos falta,
molt treball y bonas lleys.
Tornèu, tornèu dessegnida,
á la patria qu'avuy jau
malalta per la ferida
dels que li roban la pau.
Conquistèu la llum, exemple
de la nova humanitat.
qu'ha de illuminar lo temple

de la santa llibertat.

(La orquesta molt pero molt baix et la claror cellesa.)

Yo hos duya de tot mon cor
à una idea salvadora,
quevau tingut bon recort
de ma idea proctetora.
Unimos la rassa llatina
y als tirans feu derrocá
y la idea gran, divina
aixi podreu alcansá
axis felissos viuren
ab dolsa Fraternitat.
si es que conservar saben

Igualtat y Llibertat.

(Desapareix la sombra
y tot queda en el seu estat
primitiu y comensan
à sortir sonambulas
qu'eexecutan un ball
al rededor del Metge Ma-
dell inquietantlo y
tirantlo à terra al
últim de tot.)

Ball final.

viatje en 4 actes

y 12 cuadros

per

LA TERRA DE XAUXA.

Jaume Molgosa, Valls

Acte 4rt.

LA TERRA DE XAUXA.

—

Acte tercer.

=

Personatjes d'aquest acte.

=

Carmeta

Pampina 1.ª

Pampina 2.ª

La Ptenera.

Metje Budell.

Sindich.

Carlos.

Rey de Pampa.

Mr Urbant.

Sidi-Abdul-Met.

Capità Krumir.

Capità marina francès. Krumirs, moros. Odaliscas &c.

Acte quart.

=

L' hem errada!

=

'L teatro representa un tunel. Al centro hi té d' habé una màquina electrica qu'está funcionant. La escena es bastant fosca. Comensa l'orquesta ans d'alsá 'l teló alguns compassos de preludi que men-

tres puja passa á tocar al. tres compassos de la "Maquinista de Clavé".

=

Escena 1ª

Colocats pe'l ordre seguent apareixen. Carlos, Carmeta. Rey. Pampina 2ª. Budell. Pampina 1ª y Sindich. La Carme vestida de pampina.

Tots ells van ab llanternas.

=

Sim.- Cuasi ja vaig perdent las esperansas!..- Un mes fà que foradèm.

Bu.- No importa, regons calents, dins poch veurèm lo nostre ideal realisat.

Pau 2.: Vaja que 'm dius totas aquellas paraulétas? totas?

Bu.- Ah! si, si.- prenda.

Pau 2. Tens un cigarro?

Bu.- No fumo.

Pau 2. De tot hem portat y de tot estèm provehits, menos de tabaco.

Bu.- Com que aqui, las únicas fu-

madoras son vosaltres.

Pau S. Es á dir que 'n sent á Espanya 'ns casarem? Tardarém gaire á ferho?

(Al Sindic)

Sin. No, hermosa, no; 'l temps precis perque 'ns tirin trona avall.

Pau S. Y qu'es aixó que 'ns han de tirá?

Sin. No res... Un romanso que llegeixen antes de casar.

Pau S. Y que 's fá per casá?

Sin. La pareja 's donan las mans y un capellá las beneheix.

Pau S.ᵗ Y després?

(Molt ignocenta sem-pre.)

Sin. - (Trabanthi dificultat)

Després... se 'n van á casa ma-rit y molla.

Pau S.ᵗ Y després?

Sin. - ...Ell planto ja ha arribat á trenta.

(Ordenaran parlant baix)

Carm. - Ay! y qu' es pesat aquest home. Sempre parla del ma-teix.

Rey. - Si carinyo. Arribant á Espanya, jo empunyaré desseguida

'l mando del gobern y tu estarás al meu costat per ajudarme.

Carm. (¡M sembla que si no te 'n tornas al llit!)

Rey. Encara no't determinas á darme una abrassada!

Carm. Com tinguém descubert país...

Rey. Vina, prenda, ratolinet...

Carm. Estigui quiet! Qui es llarch de dits.

Car. (¡M sembla qu'aquet rey d'oros jo'l triunfaré ab aquest as de bastos!)

(Unguent greixut

que te amagat.)

Rey. Jo que per tu m' he decidit
à venir à Espanya pel con-
sol de poguê està al teu cos-
tat.

Carm. Ay.- ay. ay!

Rey. Y are 'm fas l serio y 'm des-
denyas!

Carm. Esperis una mica senyor rey.
perque à vosté li convenen
aires frescos y beurá molta
horchata de puflas.

Bu. Companys! Companys!

Tots. Que hi há?

Bu. Una mica de silenci.

Tots. Que passa?

Rey. Calleu.

Bu. Que m' ha semblat sentir com lo remor que fan las olas de la mar, y apostaria qu'estém á punt de forada.

Carm. Ay! Tant de bó!

Bu. Me n' alegraria perque aquell pobre de Mr Urbant veyés la seva obra coronada, y per sí gracia estessim tots salvats.

Carm. Oh! sí! be n' ha fet de rodas y rodas, pero al fi ha dat ab lo gran invent, la mes gegantesch: la electricitat aplicada á una

màquina que forada passa
de cinch metros per hora.

Car.- Es el gran adelanto.

Bu.- De modo que segons calculs
matemàtichs prompte deu-
rèm se al final tonelesch!

Lin.- Mentres à còpia de temps y
tant foradà no'ns trobèm à
l'infern.

Bu.- Fugi, home. A l'infern s'hi va
per aquí.

(Signant la fos.)

y à la terra pe'ls costats y
aquesta es la direcció que
habèm près.

1a. Senyó Metje que no podria
darnos unas altres píndo-
las d'aquellas d'homeopa-
tia pera fernos dormí men-
trestant.

Me. No: me'n quedan pocas y las
guardo per cás mes apurat.

-

Rey. Poch se pensa ara l'Espanya
que per dintre d'aquets pous
hi arribi jo, lo gran home
que li ha de portá l'honor.

2a. Tinch tota la roba humida
d'aquets malahits regarots!

1o. Quediantre! Si no's pot viure.

Sembla qu'estem dintre un pou.

Sin. Com que 'l centro de la terra

'l terim aquí tant prop.

(Sentant à terra)

Bu. No piquis que si s'esbotza

may mes veuriam lo sol.

Sin. Quisab are'ls d'aquí sota

quedenhen fé?

Bu. Res fan foch.

Diu que hi ha molts maquinistas

y que's contan à millons.

Tots. Maquinistas!

Bu. Maquinistas.

y fogonistas y tot.

Aquí hi ha en Pere Botero.

Tots. Ay!
Du- No, no tinguen por.
Està ocupat y te feyna.
De la Peregrinació
cada dia fa una pesca.
Com qu'es tant regran lo mon,
l'un dia, pesca un avaro.
verbigracia, un ambiciós,
l'altre, un comich, periodista,
un musich, un pretensiós,
y altre, un altre y un altre:
y arriba à teni tant gros
l depòsit dels que pesca
que estàn 'ls dimonis tots
enfilats de carn humana.

Tots. Los dimonis!

Sn- Si senyor.

Sin- Los dimonis d'aquí sota!

(Picant.)

Sn- No piquis que me fas por.

1ª Casi 'm feu esgarrifansas.

2ª A mi també y de debò.

perqué 'm fan po la vritat.

Car- Y quin viatje mes galdós!

Rey. Me sembla que á n'aquí sota

no hi deuhen neixe cargols

ni lletugas d'escarola

ni bolets ni rovellons.

Car. Tot es foch á n'aquí sota

(Picant.)

Bu_ No piquis.

Car_ Si tot es joch.

Din_ Qui ho diria que nosaltres
caminèm per aquest pou.
y que sobre nostras testas
tenim pobles y nacions.

Bu_ Lo que verbigracia sembla
ser, las minas de carbon
de San Juan las Abadesas.

Car_ El que verbigrabia sembla
que tenim l'infern aprop.
Recristo!

(Mirant al Rey y á Bonne
y donant una patada á terra)

Bu_ Bé, be, no piquis.

perque temo molt y molt
que no'ns surti algun banyeta
y ns rostiji com capons.
ó bé à la patarratllada
verbigracià, ni fan cargols.

Rey. No tinguen po anant ab mi
perque en mon regne tan gros
no's coneixen semblants tipos
que aqui vos fan tanta po.

S.ª Si à Espanya no hi ha dimonis.

Lin. Deu me'n guart de veurels tots.

Rey. Allà ningú porta banyas.

Lin. Donchs al meu país son molts.
Victoria!

(Gran crit)

Tots. Què!

Bu- Ya l'ovadà!

Ya veig un pich de clavò.

(Senyalant al peu)

Tots. Viva! viva!

Lu- Quina sort!

Bu- Que sigui la enhorabona.

(A ells. Vritant)

Qu'estich content.

Rey. Y jo molt

Bu- Abrassems tots.

Lin- Vingan abrassos.

(S'abrassan los uns als al-

tres y com lo Rey và à

abrassà à la Reyneta, s'hi

comentrenuit.)

Rey — Javei!

Car. — Fuig d'aquí minot.

('l gro va derrintse du-
rant veuer un forat
per lo qual se veu l'ho-
risònt y 'l mar)

Mr. — Hi veig l mar.

Bu. — Verbigracia
ja veig 'l mar. Veig lo sol.
Ja pot passà una persona.

Car. — Altó! Ja passaré jo.
qu'aniré primé a orientarme.

Bu. — Torna luego.

Car. — Si.

(Desaparexe per lo petit

parat.)

Sin. Adió

Bu. Ya podém pará la máquina.
y podrá passá tothom.
Me sembla que hauvém parat
verbigracia per Sant Pol.

Sin. Pámpinas, ja som á Espanya

(Qui estaban sentadas)

Rey. Quíns plans tinch de plantajo.
Carmeta, tú serás reyna.

Carm. Que 'm carrega aquet mussol.

Bu. Pampina del alma mia!

2o. Ay! aixis, parlam d'amor

Sin. Noieta! prenda estimada

3o. Temps ha no 'm parlabas dols.

=

Escena 2ª

Dits y Carlets ‡ molt precipitat.

=

Car.— Estem perduts!

Tots. Perquè?

Car. Bona l'hem feta, Geroni.

Mus.— Parla.

Altres.— Digas.

Car.— Saben ahont habem anat à parar?

Mu.— Prop de San Pol?

Car. Que San Pol ni Santa Pola.

Sin.- Pe'ls voltants de San Boy?

Car.- Tant de bó!

Sin.- Donchs digas.

Car.- A l'africa! A l'Argelia en-

tremitj dels Krumirs de Bo-

namena. =

Tots. Ay!

Car. D'aquet sanguinari que diu

que à tots los forasters los asse-

ssina ò se'ls menja.

Uns. Pobres de nosaltres!

Altres. Misericordia!

Sin. Quina haig de ser jo menjat.

Carm. Ay no me 'n parlis.

Rey Not us espanteu, jo soch l'Rey.

Car.– Si, tirin à l'olla un tros.

2ⁿ Y son homes aquets krumirs?

Car.– Y fieros.

1ⁿ Milló.

Bu.– Miri que se la menjaran

1ⁿ Milló

2ⁿ Y à mi també se 'm menjaran?

Bu.– Si; ab mandunguillas.

Car.– M'han vist y 'm seguian. Es precis amagarnos.

Bu.– Pero ahont?

Car.– Ya son aquí.

Tots. Ay!

Car.– No hi ha per aquí cap guardia civil?

Sim. — O cap mosso de la escuadra.

Bu. — O cap cipayo.

=

Escena 3ª.

Dits y alguns krumirs.

=

(Apareixen pe'l prat. molt negres y ab les capas llargues. Entran ab molta precipitació, al Jaume en mitj y se apode

van de los espedicionaris.

Música.)

Tots.- Ay!

Kru.- Gamalajà. Gamajalá

(Veyentlos)

Kru.- Misericordia.

Sros.- Ay!

Rey.- Soch el Rey. Soch el Rey.

Kru.- Gamalà. Gamalà.

(Los Kruminis se apoderan de tots y cau la tela en el moment en que los fan passà pe'l forat del jou)

Kru.- Gamalajà. Gamalajà.

=

-Mutació.

=

Cuadro 2.n

Los Krumirs!-

=

Una sala oriental, pero curta.

=

Escena 4.a

Surtint per un costat Sidi-Abdul-Met y cuatre guardias Krumirs que's quedan arrengleats al fondo.

=

=

M. No puch acabar la rassa d' aquets francesos malahits. y tants que n' he fet matà. Pero no hi fa res, la perfidia molt alcansa. Holà!

(Surt un Krumir)

Que 'm presentin tot seguit á n' aquets presoners.

(Sen và 'l Krumir)

Veurèm si serian espias y quin objecte té 'l que 'ls trobessin á la platje, ahont tenim las avançadas.

=

Escena 5ª

Dits Budell, Sindich. Carlets y Rey. que'ls portan los Krumirs. lligats ab groixudas cadenas.

=

Bd- Quí sou? Qué? Ningú respont?

Sin- (No'ns daràn pocas pallissas)

Sup (Aixó no son llangonissas.)

(Per las cadenas que duhen.)

Bd- No volen dirme quí sou?

A veure, que parli algú.

Vina tu y respontme prest

(Al Rey)

=

Qui ets tu?

Rey. Jo soch molt mes.

pero molt mes que no tu.

Ab.– Jo aquí mon capritxo es lley.

y sabràs lo meu podè.

Rey.– Jo no soch cap sabatè.

Jo allí à Pampa soch lo Rey.

Ab.– Basta. Prou!

(Al crit de tró)

– Prompte sabràs

de ma lley lo pes mes dú.

Obre digas.. y qui ets tu?

(Al Sindich)

cuidado ab lo que diràs.

Sin.– (No fassi pas cap bunyol.)

M.- Deus!...

Sim.- De alla Pampa.

M.- Mentida

Sim. (Oh!)

(Te molt bona educació)

Vinch d'allí y soch espanyol.

M.- La ira mon cor abrasa!

Espanyol diu! Desgraciat!

Bu.- (Algun gos l'ha mossegat)

M.- Mala rassa! Mala rassa!

Digas tu.

(A Bu.)

Bu.- (Ave entro jo.)

M.- Que no se senti una mosca

si voleu guardà la closca.

M.- Digas tu.

M.- Sari atenció

=

Jo soch metje homeopatich
verbigracia sistematich.
y amich pur de la vritat,
jo estudio tot lo fisich,
lo ideal, lo metafisich.
y de tot quan s'ha estudiat.
Jo quan hi ha sessió academica
sens teni ab ningu polemica
ni gastar un sol embut
faig examen de frenolech
perqué també soch astrolech
y astrolech molt conciensut.

Lo meu estudi cientifich
s'hi vol li farè especifich
sobre l seu cràneo tant gros.
y aixis sabrè si es patètich
y tambè si l tè poetich
o verbigracia.. Talòs.

M.- Basta, basta, gata maula.
¿Que potsè has menjat fideus?
Basta. Vull que siguen breus.
No t'he entès de cap paraula.

Bu.- (Qu'es burro!)

M.- Ala presò,
no vull escoltà res mes.

Cor.- Escolti.

M.- No escolto res.

Preparen sa ejecució.

(A los soldats)

Bu— Sempre paga 'l qui enrahona.

Al— A las donas feu entrá.
pero á n'ells sens mes tardá
cap á terra en poca estona.

Tots— Pero.

Res! Fora d'aquí!

(Gran crit)

Portenlos á n'el Serrall.

Rey— (Si 't puch pillá mes avall!)

Car— Quin viatje!

Bu— Pobre de mi!

(Se 'ls emportan á tots)

=

Escena 6a.

Abul-Met. luego Pampinas 1a. y 2a. conduhidas per Krumirs.

=

Ab.- Que'ls mátin prompte.
que'ls mátin, si, cai.
Aquets papanatas
de res no serveixen.
Espurguém de tontos
aqueixa ma terra.

(Surten los antedits)

Ja veig qu'aquí portan
á las presoneras.

Per Mahoma, juro
que no son gens lletjas!
1ª Ay! y qu'es barbut!
2ª No falta pel, nena.
Ad. Acosteus, hermosas
sens pó de cap mena.
¿D'hont veniu?
1ª De pampa.
Ad. Quina es eixa terra?
. pampa diu! ¿Jove!
que diu, hechicera?
1ª No sab ahont es pampa!
. País de riquesa,
terra hospitalaria
y de grans empresas.

de noyas hermosas.
y dòlsas de mena.
Allí es tot dulsura,
tot allí es atmetlla
allí tot carinyo
allí tot noblesa.
Bellesa no hi falta.
no hi faltan riquesas
ni diamants, ni joyas
ni nàcar, ni perlas.
Ni son allí fieros
ni pensan en guerra.
ni causan desgracias
ni fatichs, ni penas.
ni son allí bàrbaros,

y tots son alegres.
No hi ha allí venjansas:
per tot hi ha bellésa,
no hi ha allí rencors
tot es azucena
Donantles las mans
de la pau emblema,
y 'l ram de la oliva,
destruheix la guerra.
Nd- No sè lo que 'm passa.
que al sentirte, nena
l'odi aborreixo
y 't vull fer ma reyna.
2a. Sols 'l deber nostre
es aymar de veras.

y estima á tots homes
que no siguin fieras.
Aburrim rencors.
y aburrim superbia.
No volém altivas
en nostre existencia
carinyos fingits
de mágica ciencia.
sinó flors, poesia
hermosa modestia.
carinyo, dulzura,
la pau verdadera.
y en colmo de ditxa
estimació ferma.
Ad.- No sé si son angels

que venim en terra,
ó si be 'l dimoni
parla ab vostras llenguas.

Las 2. Estimans!
M.- Tentadoras!
1a. Estimans de veras.
M.- Las noyas de Tampa
allí son d'atmetlla.
1a. No som per tu guapas!
M.- Ne sou per mi estrellas.
1a. Abrassans!
2a. Abrassans!
M.- No m'entench de feyna.
(Las abrassa)
2a. Aipi.

Md. De mon serrall
serén las primeras.
Sª. No entench perqué parlas.
Md- Are ho diré, nena.
Allí en mon palau
ne tinch à dotsenas
de donas guapassas
pró serén las reynas.
Sª I 'n tens algun altre!
Md- . Y de moltas menas.
N'hi ha d'espanyolas
n'hi ha de francesas,
n'hi ha d'alemanas
y de tota especie.
Sols faltan pampinas

y'm venim de perlas.

1ª. Si no fós cansarlo,
jo voldria veure
alguna estimada
de las de cipa especie.

M. Molt fácil m'es are
satisferte, nena;
pues sols lo que mano
aquí se m'espera.

2ª. Veuréu si son guapas.

3ª. Vinga la primera.

M. Tinch una espanyola
qu'es molt sandunguera,
qu'ensenya á las altres
cantant malagueñas.

1ª Ahí també cantan?

Ad.- Y ab sandunga, prenda.

Veurás quina gracia.

1ª Que vingan. Qui esperas?

Ad.- Aquí de mas guardias.

(Surt un [illegible])

Anéu al serrall

y ab tota prestesa

las que hi ha mes guapas.

porteu las primeras.

(Sen va 'l guardia)

vull que sentin are

cantá malagueñas.

1ª Ta bondat m'encanta.

M'encanta ta llengua.

Desbaja la aubada
que 'm porta ta estrella.
Soch jo lo Califa
que apellidan fiera,
qu'en la guerra santa
es terror de guerra.
¡Si 'm donan las faldas
d'aquesta manera!

2ª Estimans!

Ad. Que feyna!

1ª Estimans!

2ª Estimans!

Ad. Que son hetxiceras!...

las 2ª Ay!

Ad. Nenas hermosas!

Que seyna! Que seyna!

=

Escena 11.ª

Dits y Odaliscas - de tota rassa y menas:
Guardias Krumirs y Eunukos.

=

Kru.- Jamalajá

(Saludant)

Od.- Espanyola, sens dilació recrea à ton amo cantant las malagueñas que m' tenen entusiasmat. Vosaltres veniu à

seure.

(Las pampinas. s'
asenta ab una Pampi-
na á cada costat, y la P.-
pampola las malagueñas
seguint tot ab los palmas
y fent gestos.)

=

- Música y Cant. -

=

Esp. Madre mia muy amada
madre mia muy querida.
Ya del novio abandonada

madre de mi corazon
à mi me falta la vida.

=

Mi carrillo está manchado
desque el novio me dejó
el tuno me ha abandonado
madre de mi corazon
despues que el rostro besó.

=

En la puerta de la ermita
mi rubor allí perdí
y mi corazon palpita
madre de mi corazon
por tener novio Keumi.

=

Dina (Surt per un cantó primer terme y veyent á l'espanyola diu;)

Que veig! La meva dona!

(S'torna á amagar)

=

Escena 8ª

Dits y un Kraunir.

(Surt molt agitat. Aquest tipo quan enraonia deu arrossegar molt les erres)

=

Kru. Tamalajá! Tamalajà!

M. Que passa? Que tens? ¿Perquè vens tant agitat?

Kru. Terrible recargolament del rapit ray esterminador.

M. Acaba.

Kru. Sae-arnat-rem-usat-abre-al-escala-cal.

M. Deixat de renechs y digas.

Kru. Tamalajá. Los trópichs presoners han quillat.

M. Oh! rabia!

Kru. Una rossa bandarra, ha propinat, enganyantlos, à los terribles guardas, uns diabolichs

globulillos. Jentlos venrer á los burros panarras, qu' èran dol_ sos confits, y los ruchs de ron_ sal ¡redeu! han quedat alitar_ gats.

S. (Ah! L' homeopatia que 'ns daba 'l Doctor per fernos adormí.)

M. De modo que lo meu serrall.-

Kru. Ha quedat per llarch temps abandonat, jamelejá.

M. Oh! juro fer un escarment gran. Al moment emporteusen a_ questas aquestas y poseu na vas guardas. Jo mateix arrivè à fer fé un escarment de los

mes terribles!

1ª Senyor.—

M.— Fora!

2ª Escolta.

M.— Fora tothom!—y ay! d'ells!— My deih que'n son la causa! No hi haurá prou sanch en sas venas per assaciar ma terrible venjansa!

(Sen van tots y queda un moment la escena sola. Surt recelant y mirant per tot arreu lo Dindich.)

=

Escena 9ª

Sindich.

=

Sin- Aquesta si qu'ha estat bona!
Y no era no ilusió.
Es ella la Concepció,
es ella la meva dona.
He conegut per las senyas
d'aquell garbo tant salat.
ella qu'encare ha cantat
las airosas malaguenyas.
Convé no perdrels de vista
y fi l'ull molt y molt viu.

perque hi ha un refran que diu:
que qui no 'n risca no 'n pisca.

=

=

- Mutació -

=

Cuadro 3.er

=

Misericordia!!!!

=

Jardins del Serrallo. Molt lujo molta esplendidez y fantastich. Al foro atravessa un reixat tancat y al ultim del foro, mar.

=

Escena 10ª

Carlets per un cantó y Carmeta per l'altre.

=

Car.- Carmeta!

Carm.- Carlets, tu aquí!

Car.- Si, m'habian fet presoner y he escapat per miracle. Pero no sapiguent marxa sense tu, he determinat buscarte per tot arreu.

Carm. Oh! gracias, Carlos!

Car. Pero tu com estás aquí?

Carm. Un d'aquets bárbaros m'ha trobat à la amagatall en que estaba y m'ha tancat aquí... Ara buscaba una sortida.—

Car. Yo pensant que tu hauvias vingut à pará à n'aquet siti. he saltat lo reixat per..

Carm. Si, pero y are com sortim?

Car. Y com passèm per entremitj d'ells?

Carm. Calla, qu'algú cap aquí ve, potser será algun salvatje.

Car.– No hi ha pó, es una odalisca.

Carm.– Una odalisca!

(Carregant las paraulas)

Car.– Si, una de tantas d'aquet Ser-
rall.

=

Escena 11.ª

Dits y lo Metje Budell.

(Arriba vestit de odalisca ab un vel á la cara, sens lo veu dingú)

=

Car. Gran senyora, per tot lo que mes estimeu à n'aquet mon, vos demano la vida, la vida senyora. Som presoners fugitius: y no podém tornar á la nostra terra pàtria la Espanya, per falta de medis, y us supliquem per caritat y favor que si teniu gran valer com'ns creyem, protejiunos.

Carm. Si, senyora, feuho per lo que mes apreciëu... Per la vostre mare, pe'ls vostres fills, si acàs ne teniu, protejiunos.

Bu. Jo voldria que 'm protejissen à mi!

Lo 2n. Com!

Bu. Qui sab si de la meva pell ne faran qu'és mes segú que rès verbigracia las tiretas

Car. Que veig! Lo Mestre!

Carm. Senyó Budell!

Bu. Si senyors. Verbigracia tros de carn, ó bufeta.

Car. Y com es qu'anéu vestit aixi?

Bu. Per escapà de las iras d'aquets bàrbaros. que 't perseguieixen com fan los lladres d'Espanya. Buscaba la sortida....

pero - cai

Carm. Si tots busquem lo mateix.

Car. Que miro! Aqui s' dirigeix lo sanguinari Califa. Oh! Estém perduts.

Bu. Ay!

Carm. Ahont m'amago

Car. Calma. A vosaltres no us diràn res, perque us creurà à totas dugas famellas: mira jo m'amagaré aqui pero estaré à la vista per defensarvos.

(Se'n và)

Bu. Tirém 'l vel altre volta.

=

Escena 12ª

Dits Sidi-Adul. Met.

=

Ab.- Qui son aquestas que no conech? No las he vistas may en mon serrall.

Bu.- (Prou te'n duràs gat per llebra.)

Ab.- Si serán novas presoneras lo maleix qu aquellas tant gua-pas paiquinas vejain acostemsi.

=

Ya tots los meus instints brans.

de calman en veyent donas
y si son aixi bufonas
ja 'm poso à quaranta graus.

(Acercantse)

Com te dius, noya guapeta?
y qui t'ha portat aquí?

(A Carmeta)

Car.- (Ay! ay! ay! ¡pobre de mi!)
M.- Com te dius, dich?
Car.- Jo Carmeta.
M.- Y tu prenda del meu cor
que tan recatada vas.
lo teu nom m' amagarás?
Vaja contesta.
Leonor:

(Fingint la veu natural.)

Ad— Mostram ta preciosa cara
que la veig aixi confusa
Vaja, no't mostris difusa
y descubreixte.

Bu— (Ay la mare!)

Ad— A veure estich decidit
la teva cara de cel.
ó sino jo....

Bu— (Picantli'ls dits.)

Atrevit.

(Mentres esta distret Adel ab lo Metje Bu. dell. Carmeta aprofitant

l'ocasió fuig de puntetes
per la part oposada)

Ab.— Vaja no siguis gasmonya
Si es aquet lo meu empenyo.
Si al fi jo haig de se'l teu duenyo
perquè?...

Bu.— Me'n dono vergonya.

Ab.— Ton recato es per demés
y perquè perdis la pô
un abràs te vull da jo.

(Fugint cap à l'altre
costat per desprendre's dels
brassos de Abel que pre-
tent abrassarla, etc)
molt comich.)

An.– (Ay la mare, si ho veyés!)

M.– Tanta espera no pot sè.

(Volentla abrassà)

An.– Estigui.

M.– Ton amor muy

An.– Estigui.

M.– No!

An.– Uy, uy, uy!

M.– Vina aquí.

An.– L confirmaré.

M.– Vaya, basta de querellas
y la Carmeta?

An.– Ha escapat

M.– No podrá qu'está tancat
y lo cercan centinellas.

Pero desterrèm parola
y 'ns ocuparèm de tu.
Aquí t' ha portat algú?
Ets francesa, ó...

Mu.- Espanyola.

Ab.- De la tierra de la sal?

(Fent un gesto)

Ya 's nota ab aqueixa gracia.
Ets doncella?

Mu.- Verbigracia.
(Quin moro mes animal!)

Ab.- Olé, olé!

(Galantment)

Mu.- (¡Qu'es bandarra!)

Ab.- Dens de perlas. Cantarás

malagueñas?

Bu- No'n sé pàs

Ab- Holà! Porten la guitarra.

(Surt un enmeco que porta una guitarra que le entrega à Sidi Abdul Akef.)

Cantaràs.

Bu- No.

Ab- Si

Bu- Y ara?

Ab- No sabs malagueñas?

Bu- No

Ab- Pues cualsevol cosa-

Bu- Yo-

Ad Que sabs?

Bn- L noy de la mare

Ad- Vaja, donchs. comensa aviat.

Bn Americana?

Ad- Va, si!

Bn- Testimonis son aqui
com per ço he sigut forsat.

(Al publich dir-
gintdi.)

=

-Música.

=

.Coplas.

=

Americana.

=

A.- Oh! molt be: molt bé. T'dich que tens una gracia particular en cantar malagueñas.

M.- (Estich suat. No't sabràs morí!)

A.- Ara vinga una abrassada, aixó sí aquella abrassada, apa tonta no te'n donguis vergonya.

M.- (Adios ja li entra alló.)

(Separantse)

Ab- Una abrassada.

Mu- Espera. No vaigis tant depressa. despres te la donaré.

Ab- No: ara! Per Alà.

(Gran crit)

Mu- Ay!

Ab- ¿Qu'esperas? Contesta, digas que'l impaciencia'm mata y'm fan pesigolletas al cor las rotolinets.

Mu- Atras, Califa!

Ab- ¿Perque?

Mu- Perque menjas gat per llebra

Ab- Jo gat per llebra. ¿Que vols di? Parla que no t'entench.

=

Escena 19ª

Dits Krumirs y Guardias.

portant presos à Carme, Sindich.

Pampina 1ª y 2ª

=

(Budell pudj.)

Krm. Jamalajà.

Ald. Que passa?

Krm. Recargolament de llamp fu-
riós! Aquí portèm los preso-
ners que s'habian escapat

del lloch que ls teniam presos,
del serrall.

M- Ahi be. Al moment que 's posin agenollats aqui á terra, y porteume los seus caps per jugar á botpas.

Tots. Perdó!

M- Basta de llástimas y plors que son inutils. Jo us ajudaré á l'obra del esterminí.

(A Mh.)

Tots. Pietat.

Rey. Com s'entent. Tal insult á un rey de ma categoria!

Kru- Sach-arranat.

(Sen van)

Ab.- Morin.

Car.- Jo'ls defenso

(Treuentli l'alfange dels dits)

Tots. Carlos!

Car.- Fugiu! Fugiu! Ningú passarà.

Ab.- Guardias.

Car.- L'qu'adelanta un' deixa 'l cap
à mas plantas junt ab sa vida.

(Abdul no sab que fé al veurer que està sol. Carlos, que manetja en una postura valerosa. etc)

=

Escena 14ª

Dits y Krumirs

=

(S'ouhen repetidas cañonadas.)

Krm.– Recargolament de llamp!

Al.– Que passa?

Krm.– Qu' una esquadra francesa ha assaltat las costas y venen precipitadament.

Al.– A las armas! Pero antes que

degollin aquets.

Tots. Ay!

Ad.- Guardias! Morin al moment.

=

Escena última.

Dits Capità de fragata. Budell armat y Marineria francesa que desembarca sobre'ls krumins. Seguint tots aquets.

=

Bu.- A ellos que son pocos y cobardes.

Tots. Ahí viva!

Cap. Que no escape uno solo con vida.

Lin.- Bravo!.- per la marina de guerra!

Cap.- Hurra!....

Bu.- Arri allá, á fer ballar monas.

Car.- Voleu darnos cabuda en lo vostre navio?

(Passa pe'l fons una gran fragata.)

Cap. Oui.

Bu. Ahont vos dirigiu?

Cap.- A Espagne.

Bu. Ja estém salvats, verbigracia roda 'l mon....

Lin.- Y torna'l Born.

Bu.- Pero antes de marxar
regni en aquí l'alegría...
verbigracia, l'armonía.
Apa, noyas, à ballar.

=

Ball de Cantineras y francesas.

Teló.

=

Biblioteca Central Barcelona

Fi.